

1. Remont dachu bazyliki katedralnej p.w. Trójcy Świętej w Chełmży – nawa południowa kościoła.

Etap I

W 1251 r. rozpoczęto budowę kościoła katedralnego św. Trójcy. Konkatedra chełmińska to kościół gotycki o korpusie halowym, z transeptem. Jego bryła łączy ze sobą elementy typowej architektury katedralnej, tj. transept, dwuwieżową fasadę i wieżyczki przy transepcie, z formami typowymi dla zakonów żebraczych (franciszkanów i dominikanów), do których należy prostokątne prezbiterium bez obejścia.

Stan dachu jest niezadawalający – niezbędne jest położenie nowego pokrycia dachowego i wymiana obróbek blacharskich.

2. III etap konserwacji i restauracji ambony z kościoła przyklasztornego p.w. Świętych Janów w Chełmnie; XVI wiek

Ambona składa się z ośmiobocznego kosza z zaplekiem i baldachimem. Naroża kosza zaakcentowane są kolumnami na konsolach, zaplecek pilastrami. Na ściankach kosza znajdują się przedstawienia Ewangelistów wykonane w technice intarsji. Zaplecek i baldachim zdobione są ornamentami roślinnymi. Baldachim wieńczy rzeźba Chrystusa i putta.

Obiekt znajduje się w bardzo złym stanie zachowania – wiele elementów ambony umocowano na ruchomych drutach. Został zaatakowany przez owady; jego estetyka jest mocno zafałszowana przez wielowarstwowe przemalowania i przezłocenia. Wtórne złocenia i srebrzenia wykonano w technikach i materiałach nieszlachetnych.

3. Lisewo, kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego: remont więźby dachowej (etap)

Kościół powstał na przełomie XIII/XIV w. Jest to kościół gotycki, jednonawowy, z prosto zamkniętym prezbiterium, z kryptą grobową w podziemiu oraz szczytem z połowy XVI wieku. Postawiono go z kamieni układanych warstwami z użyciem granitu łamanego i gruzu ceglanego. Wieża eliptyczna, 16-boczna, zwieńczona attyką i ceglanym, ostrosłupowym hełmem z latarnią. Wnętrze nakryte jest drewnianym stropem. W północnej kruchcie sklepienie kryształowe, w kruchcie zachodniej, pod wieżą, sklepienie kolebkowe z lunetami. Wyposażenie świątyni jest głównie barokowe i rokokowe. Ołtarz główny z II połowy XVIII w. pochodzi z kościoła franciszkanów w Chełmnie. Obecnie kościół jest Sanktuarium Matki Bożej Śnieżnej.

Od wielu lat nie był remontowany dach kościoła. Pokrycie dachu w wielu miejscach nieszczerne stwarzające zagrożenie dla więźby dachowej, której elementy mogą pochodzić nawet z XIII wieku.

4. Nowa Wieś Królewska, gotycki kościół ok. 1300 r., część wieży II poł. XVI w., II etap interwencyjnej konserwacji elewacji wieży kościoła

Kościół w Nowej Wsi Królewskiej został wybudowany ok. 1300 r. w stylu gotyckim, kamienno-ceglany. Górną część wieży kościelnej dobudowano w II poł. XVI w.

Elewacja jest mocno zdegradowana (dotyczy to ok. 50% cegieł). Mury są spękane przez całą swoją grubość. Woda opadowa wnikać w głąb murów i do wnętrza kościoła czyni ogromne zniszczenia. Widoczne są znaczne zabrudzenia powierzchni, luźne spoiny, a także ubytki cegieł, kamienia i spoin.

5. Święte, ołtarz główny p.w. św. Barbary, ok. 1620 r.: pełna konserwacja i restauracja predelli nastawy ołtarza – IV etap

Ołtarz p.w. św. Barbary to najstarszy i najcenniejszy obiekt w kościele. Pochodzi z lat dwudziestych XVII w. Umieszczony w centralnej części kościoła kształtuje charakter całego wnętrza. Części głównej retabulum oraz zwieńczeniu nadano styl manierystyczny, nawiązując do warsztatu pomorskiego i słynnych ołtarzy pelpińskich. Dekoracyjne uszaki boczne dodano na początku XVIII w. Ołtarz, jego nastawa wraz z integralną ramą stanowią oprawę dla głównego obrazu św. Barbary.

Pod grubymi warstwami przemalowań zachowane są oryginalne dawne złocenia, malarsko laserowane srebrzenia i polichromia wykonana m.in. ze szlachetnego i drogiego pigmentu jakim jest ultramaryna. Drewniana konstrukcja nastawy jest naruszona i niestabilna, widoczne są skutki żerowania owadów.

6. Prace ratownicze wieży – II etap – drewnianego kościoła p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Brzyskorzystwi, gm. Żnin

Kościół zbudowany został w latach 1826-1828, w drewnianej konstrukcji szkieletowej z wypełnieniem ceglanym, otynkowanym, z wyjątkiem elewacji zachodniej, wieży i szczytu wschodniego nawy, które są odeskowane. Ściany zwieńczone profilowanym oczepek. Jest to kościół orientowany, jednonawowy, z trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Od południa do prezbiterium przylega murowana zakrystia z lat 30-tych XX w, od zachodu nad szczytem nawy nadbudowana nisko kwadratowa wieża nakryta baniastym hełmem z latarnią zakończoną żelaznym krzyżem osadzonym na kuli. Wnętrze świątyni przykryte stropem płaskim.

7. Prace remontowe dachu – III etap – kościoła p.w. Narodzenia NMP w Zgłowiączce, gm. Lubraniec

Kościół p.w. Narodzenia NMP w Zgłowiączce powstał w XV w. Przebudowy miały miejsce pod koniec XIX i na początku XX w. Powstała wtedy neogotycka wieża na zachodniej ścianie kościoła oraz przybudówka zakrystii. Kościół ma bryłę jednonawową o prostokątnym kształcie, z węższym trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Od północy przylega do nawy mała kaplica, a od południa neogotycka zakrystia. Większe remonty odnotowano pod koniec XIX w wtedy zmieniono pokrycie dachu z dachówki na blachę.

Od 2012 roku trwają prace przy konserwacji elewacji kościoła. Stan zachowania dachu jest zły. Materiał, z którego wykonano pokrycie jest mocno osłabiony, uległ utlenieniu i w wielu miejscach,

łączenia arkuszy blachy są nieszczelne. Więźba dachowa zachowana jest w katastrofalnym stanie, wymaga natychmiastowych prac remontowych. Znaczna część budulca drewnianego uległa degradacji w wyniku działania wilgoci i przede wszystkim szkodników drewna.

8. Remont drewnianego kościoła p.w. św. Marka w Nakonowie – etap III

Kościół w Nakonowie pochodzi z XVIII w. (1765r.). Ściany drewniane, wzniesione z belek w konstrukcji zrębowej wzmocnione lisicami, na fundamencie kamiennym, oszalowane deskami.

Stan zachowania budynku: więźba dachowa zakrystii wykazuje duży stopień destrukcji spowodowany głównie przez owady oraz grzyby i pleśń, konstrukcja w tych miejscach jest mocno osłabiona, szalowanie wewnętrzne ścian i sufitów jest całkowicie porażone przez owady, grzyby i pleśń – przyczyną jest m.in. brak dylatacji między oszalowaniem a ścianą zrębową i przecieki w połaci dachowej zakrystii.

9. VI etap konserwacji i restauracji ołtarza głównego z kościoła farnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Chełmnie

Dawny kościół dominikański w Chełmnie zaczęto wznosić od prezbiterium w 4 ćwierci XIII wieku. W XIV wieku uformowano korpus, z tego czasu pochodzi również szczyt zachodni. Rokokowe stalle w prezbiterium, dekorowane są ornamentem rocaille i wolutami.

Ołtarz główny wypełniający całą ścianę wschodnią prezbiterium pochodzi z początku XVIII w. Centralne miejsce zajmuje obraz ze sceną Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.

10. Remont dachu kościoła p.w. św. Marii Magdaleny w Ostrowitem - etap II

Zniszczony podczas wojen polsko-krzyżackich kościół w Ostrowitem został odbudowany w poł. XV wieku i przebudowany pod koniec XVI lub na początku XVII wieku. Wtedy to wieża, prócz bocznych spływów wolutowych otrzymała attykowe zwieńczenie, w dolnej kondygnacji przebudowano portal a okna zyskały łuki odcinkowe. W duchu renesansu wzniesiono także szczyt wschodni.

Stan techniczny dachu kościoła jest obecnie bardzo niepokojący ze względu na duże i szybko postępujące procesy niszczenia. Celem prac konserwatorskich jest przywrócenie obiektowi walorów estetycznych oraz zabezpieczenie go przed dalszą degradacją poprzez usunięcie ze struktury i otoczenia obiektu materiałów i rozwiązań szkodliwych dla substancji zabytkowej.

11. Remont więźby dachowej dachu kościoła p.w. Świętej Trójcy w Działyniu

Barokowy kościół pw. św. Trójcy w Działyniu, ufundowany został w 1582 r. Wzniesiony w oparciu o plan wiejskiej, gotyckiej świątyni parafialnej, nosi cechy gotycko-barokowe z barokową szatą dekoracyjną. Jest jednonawowy, z półkoliście zamkniętym prezbiterium oraz kaplicą od południa. W podziemiach świątyni znajduje się krypta. Nad nawą wschodnią i kaplicą ma ośmioboczne wieżyczki (XVIII w.) z latarniami i baniastymi zwieńczeniami, obite blachą. Kościół posiada wysunięte ryzalitowo z elewacji bocznych dwie wieże, także z 8-bocznymi latarniami i baniastymi hełmami, kryte blachą. Bogaty wystrój świątyni powstał na pocz. XVII w., ale wykonano go w stylistyce późnorennesansowej i barokowej.

Obecny zły stan techniczny dachu poważnie zagraża samemu budynkowi i zgromadzonych w nim wysokiej klasy zabytkom.

12. Naprawa więźby dachowej wraz z deskowaniem i papowaniem nad prezbiterium w kościele p.w. śś. Apostołów Piotra i Pawła w Zieleniu

Kościół w Zieleniu wybudowany został na początku XIV w. Wnętrze zdobi polichromia gotycka z II poł. XIV w. Wyposażenie kościoła pochodzi z baroku. Korpus kościoła – murowany z cegły i kamienia polnego na wątku gotyckim, składa się z prostokątnej w rzucie nawy i niższego i węższego prezbiterium; od zachodniej strony przylega wieża. Dachy są dwuspadowe na nawie głównej pokryte dachówką esówką; na prezbiterium i wieży dachy wielospadowe pokryte dachówką mnicz mniszką.

Dach jest mocno zniszczony – część dachówek jest luźnych, co zagraża bezpieczeństwu korzystających; elementy drewniane zaatakowane zostały przez owady.

13. Remont dachu kościoła św. Katarzyny w Wielkim Czystem – II ETAP – dach główny kościoła

Kościół powstał około roku 1300, rozbudowany w 1350 roku. Podczas odbudowy ze zniszczeń jakich doznał podczas potopu szwedzkiego, zbudowano barokową bramę w murze przykościelnym. Świątynię odrestaurowano w stylu neogotyckim w 1877 r. a po pożarze przebudowano w latach 1914-1925, powiększając o zakrystię i prezbiterium.

Pierwotną bryłę kościoła zbudowano z łamanego kamienia granitowego. Kolejne przebudowy wzbogaciły budowlę o elementy wzniesione z cegły ceramicznej.

Stan techniczny obiektu wymaga podjęcia pilnych działań remontowo-budowlanych dotyczących dachu.

14. Brześć Kujawski, kościół p.w. św. Stanisława Biskupa Męczennika (XIV w.): remont części elewacji północnej etap II

Kościół farny w Brześciu Kujawskim to budowla gotycka, najprawdopodobniej z czasów Kazimierza Wielkiego, odbudowana w II poł. XVII w. Korpus świątyni trójnawowy, halowy, gotycki, z neogotyckimi kaplicami, filarami, sklepieniem oraz chórem muzycznym. Elewacje zewnętrzne wieńczą ozdobne, neogotyckie szczyty. Wnętrza ozdabia modernistyczna polichromia ścienna.

Stan zachowania świątyni jest dobry z wyjątkiem elewacji. Widoczne są pęknięcia muru, osłabione partie cegieł, spękania i ubytki cegieł i spoin oraz zagrażające bezpieczeństwu użytkowania pionowe elementy dekoracji architektonicznej, zabrudzenia, zniszczone sterczyny.

Dotychczas wykonano częściowe prace remontowe dotyczące elewacji północnej. Niezbędne jest dokończenie prac w tej części elewacji.

15. Naprawa więźby dachowej wraz z wymianą pokrycia dachu kościoła filialnego p.w. św. Stanisława i św. Marii Magdaleny w Przypuście – etap II

Obecna drewniana, kryta gontem świątynia w Przypuście, jest kolejną budowlą powstałą w tym miejscu. Na przestrzeni wieków uległa ona remontom, przebudowom, a nawet odbudowaniu po pożarze w końcu XVIII w. W XX w. dobudowano do niej niewielką kruchtę. Obecnie stan dachu nawy oraz kruchty domaga się gruntownego remontu. Zauważono przegniłe belki w konstrukcji nośnej dachu, ubytki i zniszczony gont w pokryciu dachu, brak podłogi wewnątrz świątyni oraz zniszczone sklepienie z desek.

16. Konserwacja elewacji kościoła p.w. św. Jakuba w Dąbrowce Królewskiej – etap III

Budowę kościoła rozpoczęto na początku XIV w. Kościół jest orientowany, jego korpus zbudowano na rzucie prostokąta, zaś ściany wymurowano z kamienia polnego i uzupełniono cegłą. Jedynie ściana wschodnia oraz górna część wieży zbudowane są z cegły. Wschodnią elewację wieńczy trójkątny szczyt zwieńczony sześcioma sterczynami, w którym umieszczono małą kolistą blendę pomiędzy dwiema większymi, zamkniętymi półkoliście. Ścianę wschodnią flankują dwie masywne szkarpy, na jej osi znajduje się zamurowany otwór okienny zamknięty półkoliście, po jego bokach znajdują się blendy. Do ściany zachodniej dobudowano wieżę. Korpus kościoła przykryto dachem dwuspadowym, podobnie jak kruchtę, zakrystia ma dach pulpitowy. Wnętrze świątyni nakryte jest pozorną kolebką.

Prace dotyczyć będą elewacji kamiennej kościoła. Stan zachowania elewacji jest katastrofalny i stwarza poważne zagrożenie dla osób przebywających w pobliżu.

17. Remont dachu i wymiana ceramicznego pokrycia na kościele p.w. św. Bartłomieja w Unisławiu – etap II

Kościół w Unisławiu został wybudowany przez Zakon Krzyżacki pod koniec XIII w. Kościół był wielokrotnie remontowany i odnawiany. W latach 1903-1904 został gruntownie przebudowany w stylu neogotyckim. Kościół został przeorientowany – dawne prezbiterium zostało zamienione na kruchtę wejściową z chórem, dodana została część zachodnia z transeptem, prezbiterium i wieżą.

18. Remont dachu kościoła p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Ryńsku – etap III

Kościół w Ryńsku, usytuowany w północno-wschodniej części parku dworskiego, został wzniesiony w latach 1897-1898 jako ewangelicki. Po 1945 r. świątynia została przejęta przez parafię rzymskokatolicką i pełni rolę kościoła filialnego parafii p.w. św. Wawrzyńca. Jest to budowla murowana z cegły, posadowiona na kamiennym cokole z regularnych ciosów. Założona na rzucie prostokąta, z kwadratową wieżą od wschodu i węższym, prosto zamkniętym prezbiterium od zachodu. Korpus kryty półnaczółkowymi dachami nad partią empor bocznych, wieża ma wysoki dach naczółkowy z latarnią o strzelistym hełmie z iglicą i kulą. Pokrycie dachów ceramiczne, z wyjątkiem wieży z wtórną blachodachówką. Kościół zachował autentyczne elementy wystroju wnętrza.

Planowany remont dachu byłby III etapem remontu zabytkowego kościoła i ma na celu przywrócenie pierwotnego pokrycia z dachówki ceramicznej, naprawę i impregnację przeciwogniową i przeciwgrzybiczą drewnianej więźby oraz zabezpieczenie wnętrza i elewacji przed zalewaniem wodami opadowymi i dalszym niszczeniem substancji zabytkowej.

19. Remont dachu kościoła parafialnego p.w. św. Floriana w Żninie – etap I

Początki obecnego kościoła w Żninie datują się na pierwszą połowę XIV w.; budowę ukończono dopiero w 1512 r. Budynek wolnostojący, orientowany, w zasadniczej formie gotycki (o zniekształconej formie otworów okiennych) z elementami barokowymi oraz neobarokowym

portalem i zwieńczeniem wieży. Sklepienie żaglaste na gurtach. Wieżba mieszana, krokwiowo-jętkowa, nad nawą dwukondygnacyjna. Remont dachu (przełożenie dachówki) wykonano w połowie lat 70. XX w. a w kolejnych latach jedynie prowadzono drobne naprawy, ok. 1990 r. zamontowano orynnowanie. W latach 1994-1995 odnowiono polichromie we wnętrzu kościoła. Dach, mocno już podniszczony i wymagający remontu, zdewastowany został podczas nawałnicy 11. sierpnia 2017 r.

20. Prace remontowe przy wieży kościoła w Brudzewach – IV ETAP – ściany boczne z ogniomurami i sterczynami, ściana tylna

Gotycki Kościół w Brudzewach pochodzi z XV w.; orientowany, murowany z głazów granitowych z ceglanymi szczytami i górną kondygnacją wieży. Wzniesiony na planie prostokąta z zakrystią od strony północnej, kruchtą boczną od południa i trójkondygnacyjną kwadratową wieżą od strony zachodniej, przechodzącą w górnych partiach w ośmiobok. Mury wzniesione na cokole, w zwieńczeniu ściany wschodniej fryz opaskowy.

Wieża kościoła wymaga renowacji; widoczne są skutki procesów korozji ceramicznego i kamiennego budulca świątyni.

21. Wykonanie prac konserwatorskich przy ołtarzu głównym z kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Toruniu

Rokokowy ołtarz główny tworzy siedem kolumn ustawionych na rzucie litery M (Maria). Nad nimi unosi się ogromna korona zwieńczona kulą z krzyżem, na którą wskazują cztery anioły, trzymające kartusze ze słowami Pozdrowienia Anielskiego. Koronę z belkowaniem łączą na wzór taśm kwietne girlandy. Na kapitelach kolumn opierają się krótkie odcinki przerwanego belkowania z dekoracją akantową, tworzące imposty połączone girlandami i jeszcze wyżej odcinki przerwanego półowalnego przyczółka, na których dopiero ustawione są wspomniane figury aniołów. Inny anioł, z banderolą, na której wypisano ówczesne wezwanie świątyni – Zwiastowanie NMP – szybuje wewnątrz korony. W centrum konstrukcji, w ażurowym tondzie, pośród obłoków, główek anielskich i promieni widnieje pełnoplastyczna scena Zwiastowania. Ukazuje się na podobieństwo wizji ponad tabernakulum, nad którym spoczywa Arka Przymierza. Po bokach ołtarza stoją duże figury króla Dawida z harfą i arcykapłana Aarona z kadzielnicą.

22. Prace konserwatorskie we wnętrzu kościoła p.w. św. Mikołaja i św. Konstancji w Gniewkowie

Gniewkowska fara to ceglany kościół gotycki, którego prezbiterium pochodzi z I połowy XIV w., a korpus prawdopodobnie z II połowy XIV w. Na ścianach wewnętrznych nawarstwione są tynki z malowidłami gotyckimi i wiele warstw późniejszych; w prezbiterium powojenna polichromia temperowa wykonana w 1947 r. przez prof. Ożminę z Warszawy.

Przedmiotem zadania jest kontynuacja prac konserwatorskich na ścianach wewnętrznych kościoła w Gniewkowie. W 2012 r. wykonano I etap prac w obrębie ścian wewnętrznych obejmujący usuwanie wtórnych warstw tynków i farb ze ściany nawy oraz krucht. Obecnie konieczne jest uzupełnienie ubytków oryginalnych tynków oraz uzupełnienie ubytków warstw malarskich w zachowanych fragmentach dekoracji malarskiej pochodzących z różnych okresów.

23. Konserwacja elewacji zakrystii kościoła p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Brodnicy

Kościół farny p.w. Św. Katarzyny wzniesiony został w latach 1285–1370. Gotyckie prezbiterium fundowane w 1285 r. ukończone około 1320 r., korpus i pozostałe części w latach 1340–1370. Jest to budynek ceglany, trójnawowy, halowy, z prosto zamkniętym prezbiterium oraz z wieżą na planie kwadratu.

Obecnie zakończone zostały prace przy elewacjach wieży i elewacjach prezbiterium (oprócz zakrystii i ściany ponad nią), konserwacji poddane zostały również: szczyt zachodni, wschodnia ściana korpusu nawowego, część południowej elewacji korpusu – wszystkie z bogatą dekoracją maswerkową. Pozostały do wykonania prace na fragmentach południowej i północnej elewacji korpusu.

24. Konserwacja elewacji zachodniej z przyporami (bez wieży) kościoła p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Osieczku

Kościół p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej został wzniesiony na początku XIV w, przebudowany w 1618 r. z inicjatywy rodziny Działyńskich, kiedy pobudowano zakrystię, kaplicę grobową i wieżę.

Orientowany, na rzucie prostokąta z przylegającą od strony północnej kaplicą i niewielką zakrystią od strony zachodniej. Do korpusu dostawiona jest wieża na planie kwadratu. W narożnikach ściany wschodniej i zachodniej – uskokowe skarpy. Szczyt ściany wschodniej ozdobiony dwoma rzędami blend i rozdzielonych fryzem wykończony sterczynami. Dach dwuspadowy kryty dachówką esówką, wieża kryta dachem ostrosłupowym. Wieżba drewniana jętkowo stolcowa wzmocniana kleszczami, łączona na kołki drewniane.

Od bardzo dawna nieremontowany kościół znajdował się w bardzo złym stanie. W 2013 roku wyremontowany został dach nawy i wieżba. Od 2014 roku odrestaurowano elewację południową, wschodnią i zachodnią. Pozostała elewacja zachodnia i elewacja wieży.

25. Prace konserwatorsko-remontowe kościoła parafialnego p.w. św. Barbary i Matki Kościoła w Rechcie

Kościół w Rechcie został wzniesiony w 1753 r.; ma fundamenty kamienne, ściany drewniane w konstrukcji wieńcowej z bali obite z zewnątrz deskami pionowymi łączonymi pionową listwą. Wewnątrz kościoła ściany obite deskami, pomalowane. Strop drewniany belkowy, podsufitka z desek. Więźba dachowa drewniana, płatwiowo-krokwiowo-jętkowa. Dach kryty dachówką ceramiczną. Podłoga i okna drewniane.

26. Remont konserwatorski elewacji kościoła p.w. Narodzenia NMP w Czarzu. Etap I elewacja północna

Gotycki kościół został zbudowany na przełomie XIII/XIV wieku. W XVII w. dobudowano wieżę, która wkrótce runęła. Odbudowano ją w obecnym kształcie dopiero w 1974 r. Najcenniejszym zabytkiem jest gotycka pieta z I poł. XV w.

Stan techniczny dachu kościoła jest obecnie bardzo niepokojący ze względu na duże i szybko postępujące procesy niszczenia.

27. Remont i konserwacja kościoła parafialnego p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Sypniewie – etap I

Kościół parafialny p.w. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Sypniewie wzniesiony został w 1781 roku, na pozostałościach XVI wiecznej świątyni (zachowała się oryginalna sklepiona kolebkowo krypta pod prezbiterium i częścią nawy). Świątynia o ścianach konstrukcji ryglowej, wypełnionych cegłą paloną (poła tynkowane tynkiem cementowo-wapiennym), na cokole z nieregularnych ciosów kamiennych. Strop drewniany, belkowy, więźba dachowa drewniana. Dach kryty dachówką karpiówką w koronkę. Wewnątrz ściany szalowane poziomymi deskami. Bogate wnętrze w stylu rokokowym. Kościół salowy, z prostokątnym, węższym i niższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie, flankowanym obustronnie przybudówkami – zakrystią i lożą kolatorską. Nawa poprzedzona kruchtą. Chór muzyczny wsparty na dwóch drewnianych słupach, dekorowanych, balustrada z gzymsem profilowanym, zdobiona girlandami. Prezbiterium z podwyższeniem drewnianym o linii falistej, obejmującym również boczne ołtarze nawy przy łuku tęczowym. Nawa o ścianach dekorowanych parami pilastrów z korynckimi, złożonymi głowicami, zwieńczone gzymsem profilowanym.

Od 1994r. nie prowadzono prac remontowych. Stwierdzono nierównomierne osiadanie fundamentów.

28. Remont więźby i dachu kościoła filialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Dąbrowie Chełmińskiej.

Etap I

Na przełomie XIX i XX w. we wsi zbudowano zbór gminy ewangelicko-unijnej, w 1948 r. przekazany parafii w Boluminku. Obecnie jest to kościół filialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Świątynia ma bardzo skromny wystrój składający się z neogotyckiego ołtarza i namalowanych w 1910 roku neobarokowych ornamentów na suficie.

Budynek założono na planie prostokąta z wyróżnionym prezbiterium i przylegającą do niego przybudówką zakrystii-kruchty. W ścianę frontową wtopiono prostokątną, czterokondygnacyjną wieżę, z wysokim, namiotowym hełmem zwieńczonym krzyżem. Ścianę prezbiterium zamknięto od sterczynowym szczytem. Analogiczne szczyty zdobią elewację frontową, flankując wieżę. Mury obwodowe wzniesiono z cegły na zaprawie cementowo-wapiennej. Korpus oraz prezbiterium nakryto dwuspadowymi dachami, o pokryciu z ceramicznej esówki. Każdą z połaci dachu korpusu wyposażono w parę bliźniaczych okien, o pulpitowych daszkach. Okapy korpusu, prezbiterium i wieży podbito podsufitkami z szerokich desek, na części z nich zachowała się malowana, dość swobodna dekoracja w postaci roślinnych ornamentów, nawiązująca w formie do malowideł na sklepieniu kolebkowym. Pulpitowy dach kruchty bocznej pokryto blachą łączoną w rąbek stojący.

Konstrukcja więźby ulega niebezpiecznemu odkształceniu, widoczne są efekty żerowania owadów; dach przecieka, wiele dachówek jest luźnych, spoiny wykruszyły się, a na powierzchni widoczne są mikroorganizmy.

29. V etap konserwacji i restauracji ołtarza Ukrzyżowania z klasztoru w Bysławku

Ołtarz boczny w kaplicy Ukrzyżowania z XVII w. – manierystyczny. Nastawa architektoniczna, w predelli znajduje się prostokątna płycina o półkolistych bokach i dwie flankujące ją hermy. Obraz w centrum nastawy „Św. Franciszek z Chrystusem Ukrzyżowanym” flankują dwie kolumny. W zwieńczeniu znajduje się obraz Pieta – Matka Boża Bolesna Chełmińska.

Stan techniczny ołtarza jest niezadawalający – widoczne są ubytki złocień i warstw malarskich.

30. Wymiana pokrycia dachu na kościele parafialnym w Świerczynie

Kościół w Świerczynie wybudowany został w 1862 r. z cegły, w stylu późnoklasycystycznym, orientowany, otynkowany.

W dniach 10-11 sierpnia 2017 dach kościoła został poważnie uszkodzony w wyniku wichury. Pokrycie dachowe ceramiczne zostało uszkodzone – częściowo zabezpieczono dach, jednakże obecna

dachówka jest nieszczelna i przecieka, a podczas silnych wiatrów stwarza zagrożenie dla korzystających

31. Remont elewacji kościoła parafialnego p.w. św. Jadwigi w Nieszawie – etap V

Najstarszą częścią kościoła jest prezbiterium wraz z zakrystią oraz kaplicą św. Anny, wzniesione w latach 1460-1468. W końcu XV w. dostawiono salowy korpus, W latach 1592-1595 bryłę uzupełniono masywną pięciokondygnacyjną wieżą. Ostatnim przedsięwzięciem była zrealizowana w latach 1620-1625 dobudowa kaplic. Kościół jest budowlą późnogotycką z barokowymi kaplicami oraz ze zbarokizowanymi szczytami wschodnim i zachodnim korpusu. Elewacje kościoła są w stanie niezadawalającym – widoczne są zabrudzenia powierzchniowe, wtórne rekonstrukcje (tynki, spoiny), wykwyty solne, ubytki tynków i spoin, szczeliny.

32. Konserwacja fragmentu elewacji południowej i zachodniej kościoła p.w. św. Mikołaja Biskupa w Papowie Toruńskim

Kościół w Papowie Toruńskim jest jednym z dużej grupy gotyckich, jednonawowych kościołów wiejskich na terenie ziemi chełmińskiej. Jest budowlą składającą się z nawy i wydzielonego zamkniętego prosto prezbiterium. Orientowany, murowany z cegły o układzie wendyjskim. Prezbiterium jest trójprzęsłowe, zamknięte ścianą prostą z zakrystią od strony północnej. Nawa jest trójprzęsłowa z kruchtą od zachodu. Kościół jest opięty prostymi skarpami. Szczyty trójkątne, wysokie dachy siodłowe kryte dachówką.

Stan elewacji jest zły, szczególnie zniszczone są wyższe partie – szczyty, ogniomury oraz górna partia wieży. Wiele cegieł brakuje, pozostałe pokryte są czarnymi nawarstwieniami, wykazują duży stopień dezintegracji. Spoiny są wypłukane. Okna witrażowe osadzone w murze bez ram osłonięte nieestetyczną siatką.

33. Prace konserwatorsko-restauratorskie we wnętrzu kościoła p.w. Zwiastowania NMP w Potulicach

Pierwotnie kaplica grobowa rodu Potulickich, obecnie kościół parafialny (od 1980 r.), została wzniesiona w 1868 r. wg projektu Leandra Marconiego. W krypcie rodowej zachowane pochówki rodu Potulickich, w tym ostatniej hr. Anieli Potulickiej. Wybitne dzieło klasycyzmu, unikalne w regionie.

Przedmiotem zadania jest odtworzenie autorskiego projektu barwnego opracowania ścian będącego częścią kompleksowego projektu rewaloryzacji kaplicy. Ściany są obecnie pokryte licznymi nawarstwieniami, całkowicie zniekształcającymi pierwotną koncepcję artystyczną. Ponadto charakter fizyko-chemiczny wtórnych powłok malarskich (szczelne warstwy o spoiwie olejnym, charakteryzujące się brakiem paroprzepuszczalności) wpływa negatywnie na stan zachowania murów.

34. Prace konserwatorskie przy kościele p.w. św. Jakuba Większego Apostoła w Mogilnie – IV etap

Kościół w Mogilnie został wybudowany w 1511 r. Jest to budowla późnogotycka, prezbiterium jednonawowe z zakrystią. Nawa główna z dwiema kruchtami. Wewnątrz kościoła stropy płaskie z fasetą i ząbkowanym gzymsem. Dach dwuspadowy kryty dachówką mniszka.

Obecny stan powierzchni murów, w tym spoin i cegieł, jest bardzo zły. Występują liczne ubytki oraz partie zdeintegrowanego muru. Miejscowo brakuje całych cegieł; występują również liczne drobne zniszczenia i pęknięcia. Występują liczne nieszczelności spoin co powoduje wnikanie wody opadowej w strukturę muru. Elewacja północna zaatakowana jest przez mikroorganizmy.

35. Prace remontowe dachu korpusu nawowego – II etap – kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela w Kołdrąbju, gm. Janowiec Wielkopolski

Kościół w Kołdrąbju wybudowany został w latach 1891-1893 w stylu neogotyckim; orientowany, murowany z cegły. Jest to budowla jednonawowa z wydzielonym prezbiterium i wieżą na styku z prezbiterium i korpusu głównego, oszarpowana do wysokości dachu. Okna zamknięte łukiem ostrym; dachy dwuspadowe, kryte dachówką. Nawa główna kościoła kryta sklepieniem krzyżowo-żebrowym. Pokrycia dachowe jest w stanie wymagającym podjęcia niezwłocznie prac remontowych. Dziurawy dach negatywnie wpływa na konstrukcję więźby dachowej oraz sklepienie kościoła. Widoczne są wewnętrzne liczne zacieki, które niekorzystnie wpływają na wizerunek kościoła.

36. Remont elewacji kościoła parafialnego p.w. św. Trójcy w Rypinie etap IV

Kościół w Rypinie wybudowany został w połowie XIV w., z fundacji książąt dobrzyńskich Bolesława i Władysława i reprezentuje architekturę gotyku halowego. Był wielokrotnie przebudowywany – na przełomie XV i XVI wieku dobudowano kaplicę Ukrzyżowania, kruchta i szczyty są neogotyckie. Wnętrze nakryte jest pozornym sklepieniem kolebkowym.

Elewacja jest zabrudzona, widoczne są wtórne uzupełnienia, wykwyty solne, pęknięcia i ubytki w murach.

37. Wąwelnio, prace ratunkowe więźby dachowej i pokrycia dachu kościoła p.w. św. Marii Magdaleny – etap 2018

Kościół w Wąwelnio został wzniesiony w 1758 roku, z fundacji Stanisława Wałdowskiego ze Słupi, skarbnika wschowskiego, w stylu barokowym. Obiekt murowany z cegły i otynkowany. Bryła zewnętrzna zwarta, na planie prostokąta z trójbocznym zamknięciem od strony wschodniej, obejmującym prezbiterium, kaplicę i zakrystię z lożami na piętrze oraz klatki schodowe. Prezbiterium dwuprzęsłowe. Fasada dzielona szerokim gzymsem, z wysokim szczytem ujęty podwójnymi spływami, zamknięty półkoliście. Elewacje dzielą pary zdwojonych pilastrów, między którymi otwory okienne i półkoliste nisze. Boczne elewacje, prezbiterium i kruchta dzielone płaskimi pilastrami o uproszczonej formie. Dach dwuspadowy, kryty dachówką.

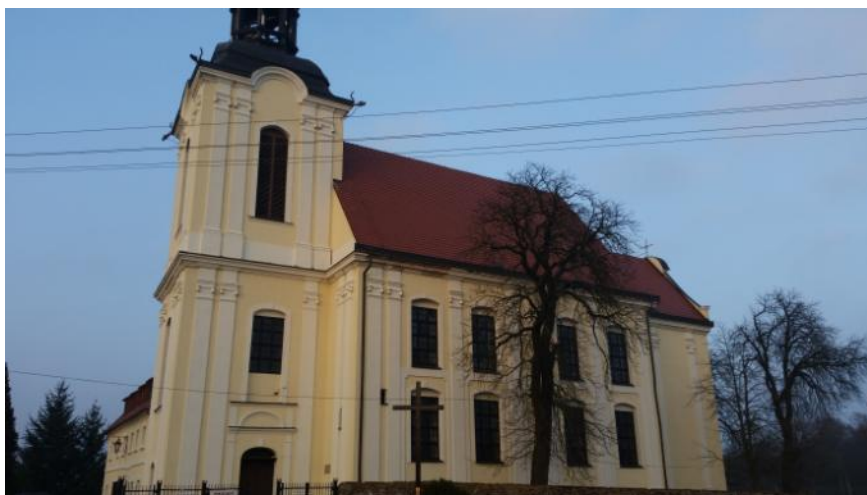
Nowe pokrycie dachowe zostało wykonane 10 lat temu, jednakże ze względu na wykonanie niezgodnie z zasadami sztuki budowlanej, pokrycie wymaga naprawy.

Ponadto dach jest nieszczelny co powoduje zalewanie kościoła, a spróchniała więźba dachowa zagraża stabilności dachu.

38. Prace konserwatorskie przy zabytkowych organach w kościele parafialnym p.w. Narodzenia NMP w Zamartem – Etap I

Kościół parafialny p. w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Zamartem stanowi część zespołu klasztorного – dawniej OO. Bernardynów, a obecnie Karmelitów Bosych. Powstał w drugiej połowie XVIII wieku. Świątynia w typie halowo-emporowym, orientowanym, trójnawowa, z kryptą pod korpusem i prezbiterium. Najcenniejszym zabytkiem kościoła są barokowe organy z 1774 roku, które należą do najlepiej zachowanych instrumentów z tego okresu w Polsce, jednak ich stan obecny określić należy jako zły.

39. Wymiana pokrycia dachowego wraz z obróbkami blacharskimi na budynku kościoła w Lubiewie – etap II

Neoromański kościół parafialny p.w. św. Mikołaja jest budowlą kamiennie-ceglana, powstałą w latach 1841-42, w 1861 r. dobudowano kwadratową wieżę i wieżyczkę na sygnaturkę. Po zniszczeniach wojennych został odnowiony i w części przebudowany w latach 1949-51. Świątynia jest halowa, trójnawowa, z kwadratowym prezbiterium zamkniętym półkoliście apsydą. Wystrój wnętrza manierystyczny, barokowy, rokokowy i neogotycki.

Dach kościoła jest w złym stanie technicznym – więźba dachowa jest zniszczona.

40. Prace konserwatorskie elementów drewnianych i malarstwa przy ołtarzu bocznym płn. z kościoła p.w. św. Mikołaja w Kruszynach

Ołtarz boczny umieszczony jest po północnej stronie nawy kościoła w Kruszynach. Jest to ołtarz architektoniczny składający się ze stołu ołtarzowego, nastawy i zwieńczenia. Prosty skrzyniowy stół ołtarzowy osłonięty jest haftowanym antepedium, na nim znajduje się prostopadłościenne tabernakulum oraz niska predella. Nastawę z obrazem Niepokalanego Poczęcia NMP ujmują po bokach kolumny korynckie oraz snycerskie, złożone uszaki. Obraz wykonany w technice olejnej na płótnie osadzono w szerokiej złożonej ramie.

Konstrukcja ołtarza jest osłabiona przez działanie owadów.

41. Prace konserwatorskie przy wschodniej ścianie prezbiterium kościoła p.w. św. Wojciecha w Jabłonowie-Zamku z wyłączeniem cokołu

Kościół pw. św. Wojciecha wraz z założeniem pałacowo-parkowym znajdujący się w centrum wsi Jabłonowo-Zamek należy do najcenniejszych obiektów architektury neogotyckiej w Polsce północnej. Kościół wzniesiono w latach 1859–1866, na planie krzyża łacińskiego, jako świątynię orientowaną, jednonawową, z 3-przęsłową nawą główną oraz węższym 2-przęsłowym prezbiterium zamkniętym 3-bocznie, z przybudówkami tworzącymi w rzucie transept. Bryła kościoła jest rozczłonkowana ze strzelistą czterokondygnacyjną wieżą po stronie zachodniej. Korpus świątyni wraz z wieżą i prezbiterium oskarpowany, kryty dachem kalenicowym, dwuspadowym. Skarpy są dwuuskokowe zakończone smukłymi pinaklami. Na szczycie sterczyn piaskowcowa iglica, o krawędziach dekorowanych żabkami z kwiatonem w zwieńczeniu. Kościół murowany, tynkowany. Wszystkie elewacje zdobione boniowaniem w tynku zwieńczone arkadkowym fryzem koronującym. Stan zachowania świątyni jest zły; szczególnie jej górne jej partie (sterczyny, kwiatony i gzymsy) są w katastrofalnym stanie. Ich uszkodzenie może przyczynić się do zniszczenia pokrycia dachowego.

42. Prace konserwatorskie na ścianach wewnętrznych kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela w Janikowie (d. Ostrowie) III etap

Kościół w Janikowie jest jednonawową świątynią, w stylu późnogotyckim. Korpus nawowy pochodzi z połowy XV w., nadbudowa wieży i zakrystia zostały dobudowane w 1840 r. Ściany wewnętrzne kościoła w ciągu kilkudziesięciu lat nie były konserwowane, a jedynie pokrywane kolejnymi powłokami malarskimi. Wiadomo o istnieniu co najmniej 3 dekoracji malarskich pochodzących z różnych okresów. Ściany zostały zaatakowane przez mikroorganizmy.

43. Remont konserwatorski kościoła parafialnego p.w. Znalezienia Krzyża w Radziejowie etap – IV

Franciszkański kościół w Radziejowie powstał w I połowie XIV w. W połowie XIX w., dzięki staraniom ówczesnego gwardiana o. Atanazego Goszczyńskiego został gruntownie odrestaurowany. Kolejny

remont został przeprowadzony dopiero w latach 1926-1931. Od tego czasu nie przeprowadzano większych remontów przy murach i dachu kościoła.

Stan techniczny elewacji jest niezadawalający – widoczne są luźne cegły i tynk, zabrudzenia powierzchni, ubytki spoin, lica ceglanego i cegieł, uszkodzenia filarów, pilastrów, attyk, gzymsów, a także lasek okiennych i kształtek profilowych.

44. Remont konserwatorski ścian kościoła parafialnego p.w. św. Mateusza w Bądkowie etap IV – dokończenie ściany południowej

Kościół w Bądkowie pochodzi z 1312 r. Kościół posadowiony jest na fundamentach ceglano-kamiennych, na zewnątrz ściany są murowane ceglane na zaprawie wapiennej. Stan gotyckich elewacji kościoła jest bardzo zły. Widoczna jest destrukcja i ubytki cegieł i spoin, miejscowe pęknięcia muru; ponadto dolne partie ścian po stronie południowej porośnięte są mchem. Zniszczenie struktury cegły widoczne jest w elewacji wieży kościoła, gdzie występuje duża korozja i ubytki cegieł.

45. Konserwacja elewacji budynków Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku

Budynek główny Seminarium we Włocławku pochodzi z 1843 roku. Gruntownie rozbudowano go w latach 1882-1900. Skrzydło Seminarium z końca XIX wieku to budowla trzypiętrowa, wieloosiowa, ujęta o bokach dwoma wysuniętymi przed lico ryzalitami zwieńczonymi schodkowymi szczytami zdobionymi maswerkami, blendami i kwiatonami. Kondygnacje rozdzielają wąskie gzymsy.

Budynek wybudowano z wykorzystaniem nowoczesnej konstrukcji żelbetowej, którą obłożono czerwoną cegłą oraz czerwonymi glazurowanymi płytkami. Stan zachowania obiektu prezentuje się źle. Powierzchnia cegieł jest mocno zanieczyszczona, pokryta szczelnymi nawarstwieniami. Obserwuje się zasolenie porowatych cegieł. Widoczne liczne ubytki lic wątku ceglanego oraz braki znacznej części spoin.

46. Runowo Krajeńskie, kościół p.w. Świętej Trójcy, XVII w. prace ratunkowe renesansowej polichromii ścian - etap 2018

Kościół w Runowie jest unikatowym obiektem renesansowym z elementami gotyckimi. Polichromia pochodzi z okresu budowy kościoła tj. z lat ok. 1610-1630, obrazy zostały w części przemalowane w XIX w. Widoczne są zabrudzenia polichromii, ubytki zaprawy.

47. II etap konserwacji i restauracji przy ołtarzu p.w. św. Marii Magdaleny z parafii p.w. Marii Magdaleny z kościoła w Orzechowie

Gotycki, kamienny (z ceglanymi szczytami), kościół pochodzi z XIV wieku. Po częściowym zniszczeniu w 1656 roku został odbudowany w roku 1685. Wystrój wnętrza w stylu baroku i rokoka, z XVII i XVIII wieku.

Ołtarz został poddany pracom konserwatorskim i restauratorskim w 2017 – wykonane zabiegi stanowiły I etap prac. W ramach wcześniejszych prac renowatorskich, przeprowadzonych ok. połowy XX w., założono warstwę nowej zaprawy, usuwając oryginalne; założono warstwę polichromii i złocen na żółtym podmalowaniu; złocenia wykonano w technice nieszlachetnej; drewno zostało bardzo mocno zaatakowane przez owady – struktura drewna jest znacznie osłabiona.

48. Konserwacja ołtarza głównego z kościoła p.w. św. Marcina we Wrockach – etap V

Kościół parafialny we Wrockach został wzniesiony w II poł. XIII w, około połowy XIV w. rozbudowano prezbiterium oraz przedłużono nawę. W XV wieku wzniesiono wieżę. Wyposażenie wnętrza głównie barokowe i rokokowe.

Ołtarz główny, dwukondygnacyjny, reprezentuje styl wczesno barokowy. Predella oraz cokoły dekorowane kompozycją złożoną z ornamentu roślinnego i wstęgowego. Retabulum ujęte parą kolumn kompozytowych. W polu środkowym filigranowa rzeźba pełnoplastyczna Matki Bożej z Dzieciątkiem w typie „Immaculata”. Krawędzie wnętrza zdobione bogato złożoną ramą z motywem róży. Wnęka zasłaniana jest ruchomym obrazem olejnym na płótnie przedstawiającym św. Marcina – patrona świątyni. Po bokach retabulum uszaki złożone ze zwiniętych liści akantu, wstęgi oraz róży. W drugiej kondygnacji, na osi kolumn rzeźby świętych niewiast. Pośrodku, w owalnej ramie, obraz przedstawiający świętego hierarchę kościelnego. W zwieńczeniu putta flankujące glorię z gołębicą.

Ołtarz prezentuje bardzo zły stan zachowania. Przemalowany wielokrotnie zatracił swój charakter. Ponadto zaobserwowano liczne ubytki formy rzeźbiarskiej i warstw polichromii i złocen. W obiekcie ciągle żerują owady.

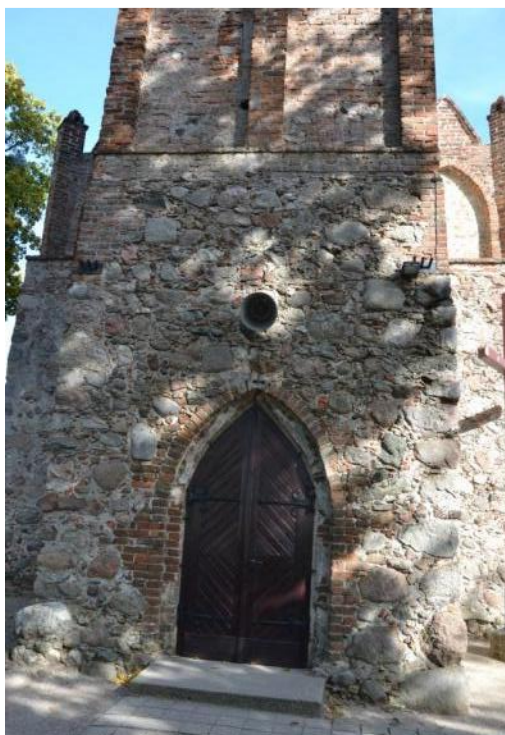

49. Konserwacja elewacji kościoła p.w. św. Mikołaja Biskupa w Cielętach – etap III

Kościół w Cielętach wybudowano na początku XV wieku, wieżę dobudowano ponad sto lat później. Główny remont miał miejsce w 1921 r – wtedy otynkowano znaczną część wieży i szczytu wschodniego.

Kościół w stylu gotyckim, orientowany, murowany z kamienia polnego. Dwie górne kondygnacje wieży i szczyty wzniesiono z czerwonej cegły. Obiekt został częściowo otynkowany. Korpus założony na planie prostokąta z kwadratową, trójkondygnacyjną wieżą od zachodu i zakrystią przy północno-wschodnim narożniku.

Stan zachowania elewacji jest katastrofalny i stwarza poważne zagrożenie dla osób przebywających w pobliżu.

50. Konserwacja elewacji zachodniej kościoła parafialnego p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Łasinie. Przypory elewacji zachodniej

Budowę obecnego murowanego kościoła p.w. św. Katarzyny na miejscu starego kościoła drewnianego rozpoczęto w 1320 roku, a ukończono w 1328 roku. Odbudowany po pożarze w XVIII w. Świątynia zbudowana jest w stylu gotyckim z elementami późnorenesansowymi i barokowymi. Orientowana, murowana z czerwonej cegły, w starszych częściach w układzie wendyjskim, w późniejszych w układzie gotyckim.

Elewacja zachodnia korpusu z uskokiem wyznaczającym zasięg pierwotnej budowli. Na osi części pierwotnej wielouskokowy, profilowany portal wejściowy. Ściana zwieńczona późnorenesansowym szczytem dwustrefowym, o falistych spływach ujętych sterczynami z piramidkami.

Stan techniczny elewacji jest niezadawalający. Widoczne są liczne zabrudzenia, wtórne uzupełnienia, zniszczone lica cegieł i kształtki, wykwity solne, ubytki cegieł.

51. Konserwacja elewacji ceglano-kamiennych kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Dźwierznie.
Elewacja południowa kościoła – III etap prac

Kościół zbudowano w stylu gotyckim z kamienia polnego oraz cegły. Jest to świątynia orientowana, salowa, składająca się z korpusu i prezbiterium. Prostokątna nawa opięta przyporami przykryta jest stropem drewnianym z XVII-XVIII wieku. Otwory drzwiowe nawy zamknięte są gotyckim łukiem ostrym. Do nawy poprzez ścianę z wielkim ostrołukowym przejściem przylega prezbiterium pokryte także stropem drewnianym. Połączona z prezbiterium zakrystia posiada murowane sklepienie krzyżowe. Wokół kościoła od XIV wieku do początku XX wieku znajdował się cmentarz.

Stan elewacji jest niezadawalający. Widoczne są zabrudzenia, wtórne uzupełnienia cegieł i spoin, uszkodzenia cegieł i kształtek, wykwity solne, ubytki cegieł, lica ceglanego, gzymsów, spoin, rysy i pęknięcia muru, wtórne tynki cementowe.

52. Remont konserwatorski elewacji kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba w Płonnem, strona południowa – dokończenie

Kościół orientowany, gotycki, wzniesiony w 1402 r., wielokrotnie przebudowywany i remontowany. Prawdopodobnie uległ największej przebudowie podczas gruntownej restauracji świątyni, przeprowadzonej w I połowie XVI wieku. Złożony z prezbiterium zamkniętego trójbocznie i korpusu nawowego na planie prostokąta z czworoboczną kruchtą wejściową na osi elewacji zachodniej.

Obecnie poprzez zniszczone ściany przenika woda i wilgoć do wnętrza kościoła, powodując jego zagrzybienie i niszczenie.

53. Konserwacja ołtarza głównego z kościoła parafialnego p.w. św. Bartłomieja Apostoła w Komorsku Wielkim

Barokowy kościół pw. św. Bartłomieja Apostoła powstał w 1798 roku. Ołtarz główny przyścienny, architektoniczny, trójosiowy, dwukondygnacyjny; w części środkowej retabulum ujęte kolumnami, obraz św. Bartłomieja, obraz Madonny Tronującej z Dzieciątkiem, a po bokach rzeźby, na osi Gołębica z Ducha św., poniżej obraz Matki Boskiej Nieustającej Pomocy. Reprezentuje styl eklektyczny z przewagą neobaroku.

Oryginalne złozenia pierwotnie wykonane w technice na poler i na mat, pokryte są wtórną nieszlachetną pozłotą, obecnie mocno poprzecierane i skorodowane. Stwierdzono bardzo słabą przyczepność zaprawy do drewna, odspojenia i ubytki. Wtórne warstwy przemalowania i wtórne złozenia występują miejscami w ubytkach drewna. Stwierdzono uszkodzenia mechaniczne drewna , brak niektórych fragmentów snycerskich, rozspojenia i szczeliny. Drewno poważnie zaatakowane przez owady. Całość mocno zabrudzona.

54. Żołędowo, kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (z 1715 r.): prace konserwatorskie i restauratorskie ołtarza głównego – I etap

Kościół drewniany, został wybudowany w 1715 r., wieża nieco późniejsza. W latach 20-tych XX w. dobudowano murowaną kaplicę pn. Ściany kościoła o konstrukcji zrębowej, oszalowane od zewnątrz. Nawa i prezbiterium jednoprzestrzenne. Dach dwuspadowy kryty dachówką ceramiczną, z sygnaturką na kalenicy. Ściany od wnętrza pokryte polichromią od wys. ca 1,5 m.

Od kilku lat trwa proces przywracania właściwej dla zabytku estetyki oraz stanu technicznego kościoła. Obecnie kontynuacji konserwacji wymagają pozostałe polichromie m.in. wyjęte belki w trakcie prac remontowych kościoła. Pozostawienie ich bez konserwacji może się przyczynić do ich trwałej utraty.

55. Konserwacja barokowego ołtarza bocznego z kościoła p.w. św. Wojciecha w Stodołach – etap 2018

Rokokowy ołtarz w kościele p.w. św. Wojciecha w Stodołach ma niezwykle bogate retabulum (ok. 1700) o formie rozbudowanej szerokiej ramy utworzonej z przestrzennie ukształtowanej, silnie skręconej wici akantowej. Dolna partia, o formie romboidalnej, zamknięta węższym zwieńczeniem. W dolnej partii prostokątna wnęka zamknięta trójbocznie, z obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem (w typie „Śnieżnej”, ok 2 poł. XVII w.). W dekoracyjną ramę ornamentalną wkomponowano dwie pary aniołów z kartuszami. Ramę zdobią ponadto pęki kwiatów z liśćmi, owocami granatu i chwostami. Ponad centralnym obrazem pełnoplastyczna głowa anielska na rozłożonych skrzydłach. W partii zwieńczenia, w owalnej wnęce obraz św. Józefa z Dzieciątkiem. Na osi zwieńczenia swobodna ażurowa kompozycja z akantowych liści, na tle której sylwetka putta. Akantowa rama retabulum w całości złocona, figury aniołów z kartuszami i putta polichromowane, złocone, srebrzone.

Ołtarz jest w bardzo złym stanie. Widoczna jest destrukcyjna działalność owadów; drewno niektórych elementów snycerskich jest prawie całkowicie zdegradowane. Istnieje potrzeba utwardzenia drewna, ewentualnej wymiany niektórych elementów konstrukcyjnych dla poprawienia statyki ołtarza.

56. Nieszawa, kościół pofranciszkański p.w. Znalezienia Krzyża Świętego (XV w): etap 2018, prace wewnątrz kościoła

Początki klasztoru i kościoła oo. Franciszkanów w Nieszawie datuje się między 1463 a 1467 rokiem. Z tego okresu zachowało się prezbiterium. W kolejnych stuleciach kościół był wielokrotnie odbudowywany i przebudowywany. Jest to kościół jednonawowy, wzniesiony na planie prostokąta z wyodrębnionym prezbiterium. Wyposażenie kościoła pochodzi z XVIII w.

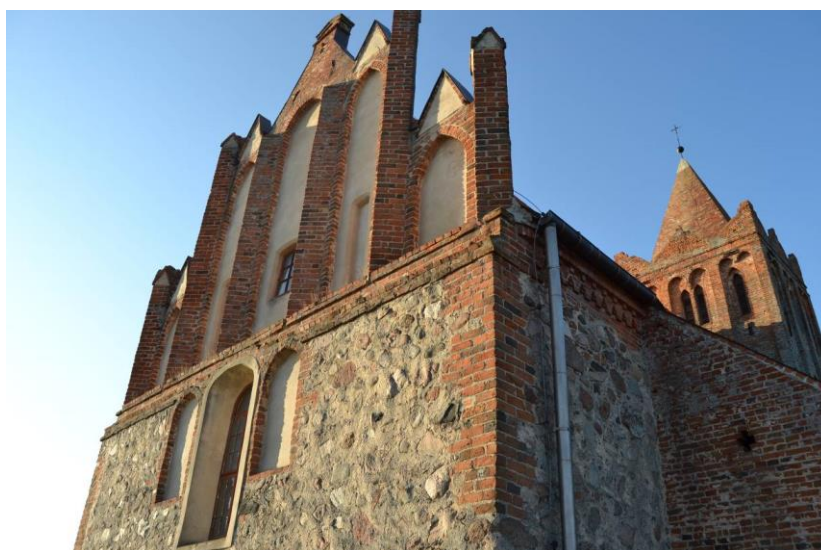
Przedostające się do wnętrza kościoła wody opadowe i gruntowe spowodowały silne zawilgocenie obiektu, co objawiło się licznymi zaciekami i zagrzybienie. W wyniku dotychczasowych prac remontowych dachu i ścian zewnętrznych osuszono kościół. Skuto tynki, wykonano izolację przeciwwilgociową i zabiegi odgrzybienia. Obecnie niezbędny jest dalszy etap prac związanych ze ścianami obiektu.

57. Remont kościoła p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Dębowej Łące – etap VI

Kamienno-ceglany kościół gotycki p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła powstał na przełomie XIII/XIV w. Przebudowany po pożarze w 1445 r. oraz w XVII w. Ostatni remont elewacji miał miejsce w 1875 r. Kościół salowy z zakrystią od północy, z kruchtą tynkowaną (XVII w) od południa. Szczyt wschodni (XIV w.) schodkowy, sterczyny wieńczące, blendy tynkowane. Wieża na zachodniej elewacji (XIV w.) trójkondygnacyjna, zwieńczona attyką. Nietypowe przykrycie wieży (piramidalna, ceglana konstrukcja) czyni go wyjątkowym.

Stan zachowania elewacji jest katastrofalny i stwarza poważne zagrożenie dla osób przebywających w pobliżu. W latach 2012–2016 przeprowadzono najpilniejsze prace. Po wykonanych pracach obserwuje się wzrost zainteresowania kościołem. Stan zachowania pozostałych elewacji jest katastrofalny.

58. VIII etap prac konserwatorskich przy kościele p.w. św. Mikołaja w Radominie

Kościół wzniesiono w XIV w. – jest to budowla o kamiennych elewacjach z ceglanym szczytem elewacji wschodniej. Bryłę cechuje jednorodność stylistyczna. Praktycznie nie występują późniejsze nawarstwienia historyczne tj. przebudowy, szersze przemurowania. Szczególnie cenny jest szczyt ceglany o charakterystycznych dla tego okresu i regionu ukośnie ustawionych sterczynach. W 2012 zakończono prace przy odwodnieniu oraz konserwacji fundamentów, mające na celu powstrzymanie przebiegu procesów niszczących mury wskutek bardzo silnego zawilgocenia.

Niszczące skutki wieloletniego zawilgocenia murów objawiały się daleko posuniętą dezintegracją zapraw oryginalnych i wtórnych na elewacjach oraz ścianach wewnętrznych kościoła.

59. Konserwacja manierystycznych stalli z 1630 roku z kościoła parafialnego p.w. św. Hieronima w Raciążku, etap II - stalle północne

Kościół w Raciążku wybudowany został w latach 1597-1612 w stylu późnogotyckim ze szczytami renesansowymi, orientowany, murowany, kryty dachówką. Wyposażenie późnorenesansowe i brakowe z XVII i XVIII w.

Stalle o bogatym wystroju snycerskim pochodzą z 1630 r. Obrazy w stallach zostały namalowane w 1830 r. przez Adama Malinowskiego. W 1865 stalle zostały odnowione.

W latach 2013-2014 przeprowadzono pełną konserwację południowej części stalli, natomiast w latach 2015-2017 wykonano pierwsze czynności konserwatorskie przy stallach północnych.

60. Remont dachu kościoła p.w. św. Wojciecha w Zbrachlinie – etap I

Kościół został wybudowany w XIX w., w stylu neogotyckim, murowany z czerwonej cegły. Jest to bryła jednonawowa z węższym prezbiterium, o klasycznych, harmonijnych proporcjach. Wyposażenie kościoła pochodzi zapewne z poprzedniego kościoła i prezentuje styl barokowy.

Stan zachowania tego dachu obiektu prezentuje się źle. Powierzchnia blachy mocno skorodowana i odkształcona. W wielu miejscach utraciła swoją szczelność.

61. Remont dachu budynku Klasztoru Zakonu Braci Mniejszych Franciszków w Pakości, ul. Inowrocławska 3

Klasztor w Pakości jest przykładem przekształcenia zamku średniowiecznego na nowożytny zespół klasztorny. Zamek powstał w latach 1326-1330. Jest to kamienno-ceglana budowla wzniesiona na rzucie prostokąta.

Stan dachu klasztoru wymagał remontu – widoczne były uszkodzenia gzymsu, spękania i silne zacieki spowodowane wlewaniem się wody opadowe. Naprawy wymagały niektóre kominy, konieczna była wymiana blacharski i rynien, wymiana części pokrycia dachowego. Wilgoć sprzyja rozwojowi grzybów i pleśni, które wnikają w mury i elementy drewniane.

62. Kontynuacja prac konserwatorskich i restauratorskich przy wyposażeniu kościoła poklasztornego p.w. św. Michała Archanioła w Brześciu Kujawskim

Klasztor w Brześciu Kujawskim został wzniesiony w stylu gotyckim w XIII w., po zniszczeniach dokonanych przez Szwedów i odbudowach w XVII i XVIII w. przybrał wygląd barokowy. W ołtarzu głównym obraz Matki Bożej Różańcowej z XVII w., plakietka nagrobna Rafała z Leszna z 1501 r.

Zabytki ruchome z wyposażenia kościoła znajdują się w złym stanie. Występują liczne spękania warstw technologicznych. Widoczne są ubytki zaprawy i drewna. Zalecana jest pełna konserwacja zabytków. Feretryony są mocno naruszone przez owady.

63. Wymiana pokrycia dachowego nawy głównej kościoła parafialnego p.w. św. Małgorzaty etap II

Kościół w Junczewie wzniesiony został w XIX w., murowany z czerwonej cegły, posadowiony na kamiennym cokole. Ma dach dwuspadowy, o konstrukcji stolcowej z dachówką „karpówką” ułożoną w koronkę.

Dach nawy głównej wielokrotnie naprawiany, na skutek skruszałego spoiwa, przy silnych wiatrach dach narażony jest na ciągłe przemieszczenia i wypadanie dachówek.

64. Prace konserwatorskie przy ołtarzu p.w. św. Anny kościoła poklasztornego p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Nieszawie

Początki klasztoru i kościoła oo. Franciszkanów w Nieszawie datuje się między 1463 a 1467 rokiem. Z tego okresu zachowało się prezbiterium. W kolejnych stuleciach kościół był wielokrotnie odbudowywany i przebudowywany. Jest to kościół jednonawowy, wzniesiony na planie prostokąta z wyodrębnionym prezbiterium. Wyposażenie kościoła pochodzi z XVIII w.

Ołtarz boczny Najświętszego Serca Pana Jezusa datowany jest na poł. XVIII w. w stylu rokoka. Ołtarz przyścienny architektoniczny, jednokondygnacyjny, ze zwieńczeniem; mensa sarkofagowa, murowana; predella prostokątna. W centrum nastawy – obraz Chrystusa z gorejącym sercem z poł. XIX w.

Stan techniczny ołtarza był niezadawalający – widoczne ubytki w drewnie, w snycerce, w złoceniach; zabrudzenia złocen i srebrzeń, warstwy malarskiej.

65. Prace konserwatorskie barokowych ołtarzy bocznych (VII etap) oraz feretronu z kościoła p.w. św. Barbary w Starogrodzie, gm. Chełmno

Kościół parafialny p.w. św. Barbary z 1754 roku w stylu barokowym, z fundacji biskupa Wojciecha Stanisława Leskiego; z prostokątnym korpusem i trójbocznie zamkniętym prezbiterium, dwuwieżowy. Na barokowy i rokokowy wystrój świątyni składają się: ołtarze główny i boczne, ambona, drzwi, portal i polichromowany strop w prezbiterium, epitafium biskupa Leskiego. Ołtarze uległy zniszczeniom wskutek wybuchu bomby we wnętrzu kościoła w 1945 roku, zostały rozkawałkowane, ich ocalałe elementy wiele lat były składowane poza kościołem. Obecnie prowadzone są prace mające na celu przywrócenie ołtarzy do wnętrza świątyni, z uzupełnieniem niezachowanych elementów.

Ołtarz boczny lewy: drewniany polichromowany i złocony, jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem i obrazem, pochodzący z XVIII wieku, barokowy. Ołtarz boczny prawy: drewniany polichromowany i złocony, jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem i mensą, pochodzący z XVII wieku, barokowy z elementami rokokowymi. Feretron: XVII wiek, barok – dwustronna rama drewniana, ornamentowana, złocenia i srebrzenia, dwa obrazy w technice olejnej na podłożu płóciennym.

66. Prace konserwatorskie i restauratorskie przy ołtarzu głównym z I poł. XVIII z kościoła p.w. Śś. Apostołów Piotra i Pawła w Kamieniu Krajeńskim Etap I

Ołtarz jest zasadniczą częścią rokokowego wyposażenia wnętrza barokowej kolegiaty wzniesionej w latach 1720-1722. Reprezentuje typ architektoniczny, z bogatą dekoracją snycerską.

Po bokach ołtarza znajdują się bogato rzeźbione uszaki na dwóch kondygnacjach ołtarza. Retabulum profilowane, po bokach dwie pary kolumn z niszami na rzeźby. Na obiekcie widoczna są wtórne przemalowania, drewno jest osłabione, widoczne są zabrudzenia i ubytki drewna, zaprawy.

67. Konserwacja mensy i glorii ołtarza głównego z kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Dulsku

Drewniany kościół parafialny w Dulsku pochodzi z XVIII wieku, jest wyposażony w trzy ołtarze: główny rokokowy oraz dwa boczne pochodzące z XVIII w.

Ołtarz główny p.w. NMP Niepokalanie poczętej (4 ćw. XVIII w) - ołtarz architektoniczny ze skrzyniową mensą, predella oraz antepedium dekorowane prostokątnymi płycinami. Wklęsłą nastawę ołtarzową z obrazami NMP Niepokalanie Poczętej oraz zasłonowy św. Józefa, flankują dwie pary kolumn kompozytowych posadowionych na cokółkach, figury św. Karola Boromeusza i św. Stanisława Biskupa. Obiekt drewniany, polichromowany i złożony, obrazy wykonane w technice olejnej na płótnie.

Ołtarz jest w stanie niezadawalającym. Widoczne są wtórne nieszlachetne nawarstwienia – zaprawy, przemalowania i przezłocenia.

68. Prace konserwatorsko-restauratorskie – grupa ukrzyżowania z łuku tęczowego kościoła p.w. św. Mateusza w Ostrowie nad Gopłem

Kościół parafialny, orientowany, pochodzi z XIV-XV w., odbudowany po pożarze w latach 1720-1724. W latach 2012-2014 przeprowadzono remont dachu z drewnianą kolebką nawy głównej. W latach 2015-2017 prowadzono prace konserwatorskie polichromii.

Belka tęczowa z Grupą Ukrzyżowania z ok. 1720 r., barokowa, w kształcie wspiętego łuku, wsparta na drewnianych konsolach. W zwieńczeniu Grupa Ukrzyżowania z Chrystusem na krzyżu i trzema Mariami. Bujna ornamentyka, inne rzeźby. Drewno polichromowane, złożone, snycerka.

Ze względu na zagrożoną statykę i zagrożenie dla przebywających w kościele wiernych belka została zdemonstrowana. Stwierdzono że drewno niektórych elementów snycerskich jest prawie całkowicie zdegradowane.

69. Remont i konserwacja konstrukcji dachu z wymianą pokrycia – kościoła parafialnego p.w. św. Anny w Kościeszkach – etap I

Kościół drewniany o zrębowej konstrukcji ścian wzniesiony został w 1766 roku z fundacji wojewody radziejowskiego Franciszka Wysockiego. Wieżba dachowa drewniana, wieszakowa. Dach kryty gontem. W środkowej części dachu sześcioboczna sygnaturka z baniastym hełmem krytym blachą z latarnią. Kościół trójnawowy, orientowany, na planie prostokąta z trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Ściany zewnętrzne szalowane. Strop drewniany, płaski, polichromowany. Wyposażenie kościoła pochodzi głównie z XVIII wieku, ściany i stropy pokrywają polichromie: strop nawy z ornamentalną bordiurą z motywami regencyjnymi i symbolami eschatologicznymi; strop prezbiterium z centralnym obrazem Wniebowstąpienia Pańskiego w tondzie, z czterema ewangelistami w narożach i dekoracyjnymi bordiurami.

Stwierdzono znaczne zużycie i zniszczenie pokrycia dachu i więźby dachowej; widoczne są skutki żerowania owadów.

70. Polanowice, gm. Kruszwica. Kościół parafialny p.w. św. Marka Ewangelisty. Remont stropu belkowego – płaskiego z wymianą podłogi drewnianej poddasza i wykonaniem balustrad zabezpieczających. Etap 3

Kościół w Polanowicach wzniesiono w 1838 r. w stylu późnoklasycystycznym. W 1910 r. do korpusu dodana została wieża – dzwonnica z dwukondygnacyjnym portalem z piaskowca. Stan zachowania miejscowo jest bardzo zły.

71. Remont elewacji południowo-zachodniej i północno-zachodniej w budynku klasztoru OO. Karmelitów w Trutowie

Usytuowany na wniesieniu zespół kościelno-klasztorny obejmuje kościół oraz przyległy od zachodu budynek klasztoru. Zarówno kościół, jak i klasztor, są budowlami murowanymi, otynkowanymi, zrealizowanymi w stylu barokowym. Zespół kościelno-klasztorny w Trutowie – kościół p.w. św. Anny (1725-1738), klasztor (1740), mur ogrodzeniowy z bramą i starodrzew – jest najstarszą tego typu XVIII-wieczną fundacją na Ziemi Dobrzyńskiej i Kujawach brzeskich.

Klasztor jest budowlą piętrową, posadowioną częściowo na sklepionych piwnicach, przykryty dachem wielospadowym. Obecny zły stan zachowania elewacji, liczne szczeliny, pęknięcia, stały się drogą wnikania wody w strukturę tynku, co przyczynia się do uruchomienia procesów destrukcyjnych polegających na odsypywaniu się tynku od podłoża. Powierzchnia tynków jest brudna, farba spłukana i łuszczy się intensywnie.

72. Zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie zabytkowej substancji kościoła p.w. św. Małgorzaty (XIV w.) w Płużnicy – ściana północna I etap

Kościół z końca XIV w. w stylu gotyckim, orientowany, murowany z kamienia i cegły. Prezbiterium na planie kwadratu od strony pld. wraz z zakrystią, z pozorny sklepieniem kolebkowym o łuku obniżonym. Nawa główna szersza i wyższa niż prezbiterium, trójprzęsłowa, z płaskim stropem z zaokrąglonymi bocznymi połaciami. Przy kościele pobudowana w latach 1975-78 wieża z dzwonem (1747 r., Wittwerck w Gdańsku). Zastąpiła ona drewnianą wieżę z 1896 roku, a rozebraną w 1951r. Zachowane z XIV w. kropielnica i krucyfiks.

Główny problem stanowi całkowite uszczelnienie powierzchni murów obwodowych wtórnymi, cementowymi tynkami i spoinami. Bezpośrednie otoczenie kościoła zalano szeroką, przylegającą do samego muru betonową opaską. Konsekwencją uszczelnienia ścian i gruntu wokół kościoła jest intensyfikacja procesów korozyjnych przebiegających w strukturze muru, zawilgocenie materiałów budowlanych sprzyja powstawaniu zniszczeń solnych oraz korozji biologicznej.

W roku 2017 podjęto prace na ścianie południowej kościoła. Wykonano konserwację ściany południowej i przywrócono do stanu zgodnego z planem konserwatorskim.

73. Prace konserwatorsko-restauratorskie przy kościele p.w. św. Bartłomieja w Szadłowicach – VI etap

Neogotycki kościół murowany z cegły w latach 1890-1891 na fundamencie kamiennym. Korpus nawowy w rzucie prostokąta z węższym prezbiterium i zakrystią od strony północno-wschodniej. Od zachodu wieża w rzucie kwadratu z wieżyczkami po obu stronach w planie koła pokryte blachą miedzianą. Dach kościoła pokryty dachówką, a prezbiterium i zakrystia blachą miedzianą.

74. Konserwacja elewacji kościoła p.w. św. Michała Archanioła w Błędowie. Etap: elewacja południowa kamienno-ceglana i zachodnia ceglana

Kościół gotycki wzmiankowany w 1320 r., zniszczony i odbudowany w 1410; ponownie odbudowany w 1922 r. z zachowaniem murów obwodowych pierwotnego kościoła salowego. Orientowany, murowany, w częściach gotyckich mur mieszany z kamienia polnego z użyciem cegły. W południowej ścianie nawy zamurowany portal gotycki z XIV w. – ostrołukowy, profilowany, z formowanej cegły.

Obecny stan zabytku wymaga szybkiej interwencji konserwatorskiej w zakresie konserwacji wątku kamienno-ceglanego i ceglanego elewacji. Nałożone na zachowane, delikatne, oryginalne wapienno-piaskowe zaprawy, szczelne tynki cementowe powodują ich powolne zasalanie i osypywanie. Porażenie obiektu mikroorganizmami sprzyja utrzymaniu wysokiej wilgotności, która jest jedną z głównych przyczyn zniszczeń. Spękania umożliwiły wodzie głębszą penetrację, czego wynikiem jest mocne wypłukanie zaprawy wiążącej mur.

75. Prace konserwatorskie przy połaci dachowej mauzoleum rodziny Mieczkowskich na starym cmentarzu w Kcyni

Mauzoleum rodziny Mieczkowskich z Siernik, znajdujące się na starym cmentarzu w Kcyni, powstało na początku XX w. Obiekt założony na planie prostokąta, wykonany z bloków piaskowych położonych na fundamencie z granitu, posiada rozbudowany front, ozdobiony tympanonem obramionym profilowanym gzymsem. Dwuspadowy dach mauzoleum kryty jest płytami piaskowcowymi.

Zabytek znajduje się w bardzo złym stanie. Widoczne są wypadające cegły, spękana powierzchnia piaskowców, zawilgocenie, glony.

76. IV etap konserwacji i restauracji obrazu "Wniebowzięcie Marii" z 1639 roku, autor: Bartłomiej Strobel, w Katedrze we Włocławku

Obraz "Wniebowzięcie Marii" jest jednym z najcenniejszych elementów wystroju wrocławskiej katedry (korpus 1340 – po 1400, kaplice od pocz. XVI w), zabytku wpisanego w roku 2018 na listę Pomników Historii.

Prace stanowią kontynuację działań zapoczątkowanych w 2014 r. polegających na przeprowadzeniu pełnej konserwacji i restauracji obrazu „Koronacja Marii” oraz „Gołębica Ducha Świętego”. Aktualny zakres dotyczy prac przy obiekcie z cyklu obrazów autorstwa Bartłomieja Strobla – jednego z najwybitniejszych malarzy działających w Polsce w XVII wieku.

77. Prace konserwatorskie wyposażenia wnętrza kościoła pw. śś Apostołów Piotra i Pawła w Kruszwicy

Wielkoformatowy obraz olejny na płótnie autorstwa K. Szmidy z 1766 r. „Początki biskupstwa w Kruszwicy”, o wymiarach 200x232 cm, zachował się w złym stanie. Na obrazie widoczne są zabrudzenia, odpryski, zmatowienia, złuszczenia i deformacje z ubytkami.

Grupa Ukrzyżowania – rzeźba krucyfiks o wymiarach ok. 200 cm, pochodząca z I ćw. XVI w., drewniana, pełnoplastyczna, polichromowana na belce tęczowej. Rzeźba jest przemalowana, stan techniczny drewna pod wtórnymi nawarstwieniami trudny jest do określenia. Widoczne są zabrudzenia, przemalowania, ubytki.

78. Wymiana posadzki w prezbiterium oraz przełożenie i uzupełnienie posadzki kamiennej w nawie kościoła p.w. Świętej Trójcy w Byszewie – etap I

Pierwszy murowany byszewski kościół został wzniesiony przez Cystersów, najprawdopodobniej na przełomie XV i XVI wieku w stylu renesansowym, uległ jednak zniszczeniu pożarem. Pozostałości tej budowli posłużyły za zrąb nowej świątyni, zbudowanej w latach 1610-1663. W II poł. XVIII stulecia kościół został przebudowany i powiększony. Kościół – wraz z dzwonnica murowaną z XVIII/XIX w., cmentarzem przykościelnym z okresu 2 połowy XVII / 1 połowy XX w., historycznym ogrodzeniem

cmentarza z XIX w. oraz spichlerzem przy plebani z końca XVIII w – tworzy wartościowy zespół zabytkowy. Posadzka w kościele jest w złym stanie technicznym.

79. Remont konserwatorski elewacji zachodniej – zakończenie prac, kościoła p.w. Św. Prokopa w Kłóbce – Etap V

Kościół św. Prokopa w Kłóbce to zabytkowa budowla w stylu neogotyckim z 1881 r. Kościół murowany z cegły, nietynkowany, jednonawowy z węższym wielobocznie zamkniętym prezbiterium i z wieżą w fasadzie. Wnętrze kościoła – tynkowane, polichromowane.

Ściana zachodnia (frontowa z wieżą) jest zniszczona, widoczne są ubytki cegły, łuszczenie się. Istotnym problemem są spoiny wykonane z zaprawy cementowej, które powodują przenikanie wilgoci w głąb murów i wnętrza kościoła.

80. Prace konserwatorskie na elewacji północnej kościoła parafialnego p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Lubieniu Kujawskim

Kościół w Lubieniu Kujawskim został wybudowany w latach 1884-1886; na rzucie wydłużonego prostokąta z przybudówkami, prezbiterium trójprzęsłowe z wydzieloną apsydą; od zachodu wieża. Kościół posadowiony na cokole z ciosów kamiennych, ściany murowane z cegły pełnej ceramicznej – licówki na zaprawie wapiennej, gzymsy okapowe, obramowanie okienne i portale otworów wejściowych tynkowane. W elewacji północnej kościoła widoczne ubytki cegieł, łuszczenie się, ubytki spoin. Istotnym problemem są spoiny wykonane z zaprawy cementowej, które powodują przenikanie wilgoci w głąb murów i wnętrza kościoła.

81. Konserwacja ołtarza głównego z kościoła p.w. Św. Wacława w Grabiu – etap III

Kościół gotycko-renesansowy (1320 r. przebudowany w 1597r.) w roku 1725 wewnątrz zostało poddane odnowieniu. W latach 30. XX w. dobudowano od południa nowy korpus, a średniowieczna część stanowi obecnie kruchtę.

Ołtarz główny to konstrukcja architektoniczna z dwukondygnacyjną, dwuosiową nastawą, wspartą na prostopadłościennej mensie. Pole środkowe wydzielone dwoma bogato dekorowanymi arkadami, pod którymi ustawiono dwie rzeźby Marii Magdaleny i Matki Bożej. Ujmują one barokowy obraz Ukrzyżowanie. Za obrazem znajduje się wnęka, w której ustawiono figurę. Boki ołtarza ujęte są bogato rzeźbionymi, potężnymi uszakami z wici suchego akantu. Na kolejnym piętrze ustawiono dwie rzeźby świętych. Korona ołtarza flankowana przez postacie dwóch aniołów, zwieńczona jest obrazem przedstawiającym patrona kościoła.

W latach 2012–2016 przeprowadzono konserwację znacznej części elewacji gotyckich kościoła. Poważnym zadaniem, które zostało zrealizowane był remont dachu całego kościoła. Konserwacja wyposażenia kościoła będzie dopełnieniem prac prowadzonych przy architekturze.

82. Konserwacja ambony z kościoła p.w. św. Wojciecha w Jabłonowie-Zamku – etap II

Kościół p.w. św. Wojciecha w Jabłonowie Pomorskim powstał w latach 1860–1864 z fundacji rodziny Narzymskich. Jest dziełem jednego z wybitnych architektów epoki – Friedricha Augusta Stüllera z

Berlina (ucznia Schinkla). Obiekt ten należy do najcenniejszych przykładów neogotyckiej architektury w typie angielskim w Polsce północnej. Wzniesiony na planie krzyża łacińskiego, jednonawowy, z wydzielonym prezbiterium zamkniętym trójbocznie i płytkim transeptem. Od zachodu, na osi kościoła, zbudowano czterokondygnacyjną, smukłą wieżę. Wyposażenie kościoła wraz z architekturą stanowią integralną całość.

Ważnym elementem wyposażenia kościoła jest koszowa ambona usytuowana w prezbiterium. Składa się z sześciobocznego korpusu, zdobionego płaskorzeźbami w architektonicznej oprawie z parapetem w formie fryzu o prostym podwieszeniu zaplecka, w formie blendy maswerkowej i baldachimu dekorowanego ażurowym fryzem arkadowym, pinaklami oraz figurami aniołów. Drewno, mocno osłabione strukturalnie, nosi ślady aktywności owadów.

83. Konserwacja ambony kościoła p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej i NMP Wspomożycielki Wiernych w Nawrze – etap II

Kościół parafialny w Nawrze, zbudowany z kamienia polnego i cegły, pochodzi z XIV w. Wnętrze wyposażone zostało w XVII i XVIII w. Wystrój malarski wykonano po 1865 r. i częściowo odnowiono w 1915 r. Ambona reprezentuje styl rokoka z 2 poł. XVIII w. powstała w nieznanym warsztacie, jednak po jakości detalu można sądzić, iż był to warsztat posiadający bogate doświadczenie. Kosz wykonano na rzucie koła, podzielono go na cztery pola z ornamentami rocaille'owymi. Zaplecek wyposażono w uszaki, a baldachim z gzymsem i lambrekinem zwieńczono wolutami, które podtrzymują postać Chrystusa Salvatora.

Polichromie na ambonie są w bardzo złej kondycji. Prace konserwatorskie mają na celu zatrzymać destrukcję obiektu oraz przywrócić jego dawny blask.

84. Prace konserwatorskie ołtarza bocznego św. Józefa (III etap) i Grupy Ukrzyżowania z kościoła parafialnego p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty w Świerczynkach

Ołtarz św. Józefa w kościele w Świerczynkach – barokowy z XVII w., jednokondygnacyjny. Retabulum na zwężonej mensie, ramowe antepedium. Nastawa płaska polichromowana, z dużymi mocno złożonymi uszakami o ornamencie akantowym. W uszakach owalne obrazy z namalowanymi wstęgami w formie medalionów. W polu centralnym obraz przedstawiający klęczącego św. Józefa

Rzeźbiarska Grupa Ukrzyżowania na belce tęczowej w stylu barokowym, pochodzi z poł. XVII w., drewniana, polichromowana, pełnoplastyczny krucyfiks i sylwetowe postaci Marii i św. Jana Ewangelisty.

Zabytek wymaga podjęcia prac przede wszystkim z powodu korozji biologicznej oraz ataku przez owady.

85. Prace konserwatorskie związane z wykonaniem izolacji pionowej i poziomej klasztoru i kościoła p.w. św. Mikołaja w Łabiszynie

Kamień węgielny pod obecny zespół klasztorny położono w 1688 roku. Prace budowlane trwały przez 10 lat. Budowle wzniesiono w stylu barokowym wg projektu włoskiego architekta Piotra Fontany. Zespół uległ zniszczeniu przez pożar w 1720 roku. Odbudowa klasztoru wraz z kościołem trwała do 1731 roku. Po kasacie klasztoru przez władze pruskie, w 1833 roku świątynia stała się parafialną. W 1911 roku kościół został rozbudowany według projektu architekta Rogera Sławskiego z Poznania przez przedłużenie nawy oraz dobudowę łóż i obszernej kaplicy północnej. W czasie II wojny światowej kościół został uszkodzony przez pociski artylerii, nie miał dachu, okien i wrót. W grudniu 1944 hitlerowcy zniszczyli ołtarze, ambonę i ławki. Został odbudowany do 1948 roku.

W latach 2012-2016 wykonano prace remontowe pokrycia dachowego. Kilka lat temu przystąpiono do remontu mocno zawilgoconych ścian zespołu. W tym celu skuto tynki w wielu miejscach występujące jako cementowe. Zabieg ten miał na celu wstępne osuszenie ścian.

86. Konserwacja ambony z kościoła p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Golubiu – etap III

Powstanie kościoła datuje się na I poł. XIV w, istniejące wyposażenie pochodzi w znakomitej części z okresu baroku. Nie zachowało się zbyt wiele elementów z wcześniejszych okresów z racji zniszczeń wojennych, grabieży oraz wymiany zniszczonych starzeniem się elementów wnętrza.

Ambona składa się z ozdobnego kosza, zaplecka oraz baldachimu i jest integralnym elementem wyposażenia świątyni. Stylistycznie jest jednolita z łukiem Tęczowym i ołtarzami bocznymi.

Tragiczny stan zachowania tego zabytku wymaga podjęcia natychmiastowych działań ratunkowych. Destrukcja ołtarza bocznego postępuje w coraz szybszym tempie.

W roku 2013 zakończono prace konserwatorskie przy Belce Tęczowej, które rozpoczęto w 2011 r. w latach 2014 – 2015 wykonano konserwację ołtarza bocznego. Decyzja o konserwacji ambony zapadła z uwagi na zły stan zachowania tego zabytku.

87. Prace konserwatorskie przy elewacji wieży kościoła pw. św. Jerzego Męczennika w Niedźwiedziu – etap II

Kościół wzmiankowany w 1312 roku, opiekę kolatorską świątyni przejęli Krzyżacy w 1384 roku. Świątynia była niszczona przez wojny w 1410 roku oraz w 1454-1466, została odbudowana w połowie XV wieku. W 1904 roku dobudowano kaplicę Mieczkowskich (dawnych właścicieli Niedźwiedzia). Jest to kościół gotycki, orientowany; murowany z kamienia polnego; wieża z cegły.

Elewacja północna ma liczne ubytki cegły i spoin, łuszczy się. Istotnym problemem są spoiny wykonane z zaprawy cementowej, które powodują przenikanie wilgoci w głąb murów i wnętrza kościoła.

88. Kościelna Wieś, kościół parafialny p.w. Św. Wawrzyńca, konserwacja ołtarza głównego - etap IV

Kościół p.w. Św. Wawrzyńca to obiekt murowany, romański z XII w., rozbudowany w okresie gotyku (XV w.) z przyporami i szczytem z okresu baroku. Ściany są murowane, kamienne i ceglane, sklepienie nawy i prezbiterium drewniane, kolebkowe. Mury kościoła są osłabione ruchami konstrukcyjnymi, wskutek których powstały poważne pęknięcia, szczeliny i rozwarstwienie ścian.

W prezbiterium znajduje się barokowy ołtarz główny z I poł. XVIII w., architektoniczny, trójkondygnacyjny. Główna kondygnacja z korynckimi kolumnami flankującymi współczesny obraz, przedstawiający Matkę Boską Częstochowską. Kolumny spoczywają na cokołach. Zwieńczenie prostokątne, z korynckimi kolumnkami po bokach, obrazem Chrystusa, nad którym trójkątny przerwany naczółek z figurą anioła; na przedłużeniu kolumn głównej kondygnacji figury świętych.

Ołtarz główny jest w stanie ogólnym złym, szczególnie pod względem konstrukcyjnym. Warstwa malarska stanowiąca wykończenie w wielu miejscach łuszczy się i odspaja.

89. Remont konserwatorski ścian kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Izbicy Kujawskiej – etap II ściana południowa

Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP wzniesiony został w XV w. w stylu gotyckim; murowany z cegły. Elewacje wschodnia i zachodnia nawy zwieńczone są szczytami wczesnobarokowymi z XVII w. Ściany od strony południowej posiadają widoczne ubytki cegły oraz jej łuszczenie. Istotnym problemem są wtórne spoiny wykonane z zaprawy cementowej. Powoduje to przenikanie wilgoci przez mury do wnętrza kościoła oraz rozsadzanie cegieł.

90. Prace konserwatorskie ołtarza bocznego lewego z kościoła p.w. św. Michała Archanioła w Siedlimowie (II etap)

Kościół drewniany o konstrukcji zrębowej, oszalowany, na podmurówce z kamienia, z wieżą w konstrukcji słupowo-ramowej, został wybudowany w 1786 r. Wyposażenie kościoła pochodzi z drugiej połowy XVIII w. Wykazuje cechy barkowe i częściowo klasycyzujące.

Elementy wyposażenia kościoła były wielokrotnie przemalowywane, wstępne odkrywki wykazały od trzech do pięciu warstw wtórnych. Gruba warstwa przemalowań zatarła i spłaszczyła modelunek ornamentów i rzeźb. Drewniany kościół miał przez wiele lat osłabioną konstrukcję zarówno dachu, jak i ścian. Powodowało to zawilgocenie drewna, porost grzybów i pleśni.

91. I etap konserwacji ołtarza bocznego (z wyłączeniem zwieńczenia) z kościoła p.w. Św. Jana Chrzciciela w Nieżywieciu

Gotycki kościół parafialny pochodzi z I poł. XIV w. Bogaty i różnorodny wystrój wnętrza w kościele tworzą obiekty gotyckie, manierystyczne, z okresu regencji, baroku, rokoka oraz XIX-wieczne.

Ołtarz boczny znajdujący się na północnej ścianie prezbiterium wykonany jest w stylu neorenesansowym. W zwieńczeniu widnieje owalny obraz secesyjny z przedstawieniem Anioła Gabriela. W retabulum – XIX-wieczna kopia Matki Boskiej Częstochowskiej w złożonej ramie. Po bokach obrazu widoczne są ślady po niegdyś zawieszonych tu wotach dziękczynnych.

Ołtarz boczny jest zabrudzony, przemalowanie zafałszowuje oryginalną estetykę obiektu. Podłoże drewniane zajęte jest miejscowo przez owady żerujące w drewnie, wymaga przeprowadzenia dezynsekcji i impregnacji. Wszelkie złocenia, srebrzenia wykonane wtórnie szlagmatem i pastami pozłotniczymi obecnie pociemniały, pokryte są warstwą zabrudzeń powierzchniowych, zwłaszcza te w górnych partiach. Architektura ołtarza wymaga ustabilizowania połączeń konstrukcyjnych.

92. Prace konserwatorskie elewacji wschodniej kościoła parafialnego p.w. św. Marii Magdaleny w Grabkowie

Pierwotny, drewniany kościół w Grabkowie powstał w drugiej połowie XV w., w 1889 roku został rozebrany i na jego miejscu wzniesiono kościół parafialny z elementami neoromańskimi p.w. św. Marii Magdaleny. Budowla jest murowana z cegły, orientowana. W starszych partiach murów w układzie gotyckim, na podmurowaniu kamiennym. Prezbiterium zamknięte trójboczne z zakrystią. Dachy dwuspadowe, kryte blachą.

Elewacja wschodnia kościoła ma liczne ubytki cegły i spoin, łuszczy się. Istotnym problemem są spoiny wykonane z zaprawy cementowej, które powodują przenikanie wilgoci w głąb murów i wnętrza kościoła.

93. Remont kościoła parafialnego p. w. św. Antoniego z Padwy w Bydgoszczy – etap VI – remont dachu cz. III

Kościół parafialny Parafii Rzymskokatolickiej p.w. św. Antoniego z Padwy w Bydgoszczy zbudowany został w latach 1936-1939 wg projektu Stefana Cybichowskiego. Modernistyczny, murowany, nietynkowany, z zastosowaniem nowych rozwiązań konstrukcyjnych (żelbet). Trójnawowy, halowy z wydzieloną absydą. Na zewnątrz dominująca nad otoczeniem wieża z latarnią, przybudowana do elewacji frontowej. Od kilku lat prowadzony jest kompleksowy remont kościoła. Wykonano już niezbędne prace ratunkowe fundamentów z rozprowadzeniem wód, odtworzono schody do nawy głównej oraz przeprowadzono szereg innych prac. Przygotowano również dokumentację techniczną remontu wnętrza i bryły kościoła. W 2016 roku przeprowadzono remont części pokrycia dachu kościoła, kontynuowany w 2017 r.

Zakładanym rezultatem jest uratowanie konstrukcji dachu przed destrukcją, z przywróceniem pierwotnego pokrycia z blachy.

94. Konserwacja ołtarza głównego z kościoła p.w. św. Jakuba Apostoła w Wielkich Radowiskach – etap II

Kościół powstał na pocz. XIV w., przebudowany na pocz. XV w., górna część wieży z pocz. XIX w. Korpus na rzucie prostokąta z dobudowanymi w XVII w. zakrystią i kaplicą. Cokół kamienny, ściany ceglane zdobione tynkowanymi blendami i fryzami, okna ostrołukowe, szczyt wschodni schodkowy, mocno rozcłonkowany w stylu gotyku pomorskiego. Wyposażenie głównie renesansowe i barokowe. Pierwszy wzmiankowany remont miał miejsce w 1875 r, później 1925 r., odnowienie wnętrza w 1963 r. W ostatnich latach prowadzono tylko bieżące prace interwencyjne.

Ołtarz główny to konstrukcja architektoniczna z dwukondygnacyjną, dwuosiową nastawą, wspartą na szerszej od nastawy, prostopadłościennej mensie. Pole środkowe wydzielone dwoma bogato dekorowanymi arkadami. Boki ołtarza ujęte są bogato rzeźbionymi uszakami z wici suchego akantu.

95. Remont wieży i pokrycia dachowego – ETAP III – część nad prezbiterium kościoła p.w. św. Jakuba Apostoła w Chełmicy Dużej

Kościół parafialny p.w. Św. Jakuba Apostoła powstał w latach 1906-1917; w stylu neogotyckim wg projektu architekta Stefana Szyllera, murowany z cegły na cokole z kamieni polnych, nietynkowany.

Stan wieży dachowej oraz pokrycia dachu jest zły, szczególnie nad prezbiterium.

96. Prace konserwatorskie przy polichromii ściennej północnej wnęki z glifem okiennym kościoła św. Sebastiana w Rywałdzie Królewskim

Polichromie nawy kościoła w Rywałdzie (zbudowanego w latach 1710-1748), autorstwa Stefana Lewickiego z Pelplina z lat 1893-94, składają się z przedstawień figuralnych scen z życia Chrystusa i Marii, wpisanych w dekoracyjne obramowania. Ściany wnęk zachodnich zdobione są marmoryzacją. Na ścianie południowej znajduje się iluzjonistyczne malarskie przedstawienie okna witrażowego (tzw. „ślepe okno”). Glify okienne w obu wnękach zdobione są bogatym ornamentem roślinnym z rokokowym motywem rocaille’u, opracowanym monochromatycznie (en grisaille).

Polichromie wnęk wykonane są w technice klejowej. Podłoże stanowi wapienno-piaskowa zaprawa narzucona na ceglany wątek.

97. Prace konserwatorskie i restauratorskie przy polichromowanym stropie kościoła p.w. św. Marcina w Straszewie – I etap

Polichromia stropu kolebkowego w kościele św. Marcina w Straszewie jest elementem historycznego wystroju tego drewnianego, późnobarokowego zabytku. Pochodzi z przełomu XVIII i XIX w. i utrzymana jest w stylu rokokowo-klasycystycznym. Dekoracje były restaurowane w 1894 r. – zostały wówczas w dużym stopniu przemalowane.

W związku z występującą w kościele wilgocią postępuje destrukcja polichromii, przejawiająca się osłabioną adhezją warstwy malarskiej od podłoża. Ponadto zauważalne jest znaczne zabrudzenie powierzchni malowideł, zaplamienia i zacieki.

98. Prace konserwatorskie stali z kościoła p.w. św. Piotra i Pawła w Chełmnie – II etap

Kościół św. Piotra i św. Pawła w Chełmnie, dawny kościół dominikański, od 1829 do 1945 ewangelicki, obecnie filialny parafii Wniebowzięcia NMP, położony w północno-wschodniej części starego miasta, Fasada kościoła stanowiła pierwowzór fasady katedry warszawskiej.

Duże drewniane stalle ustawione obustronnie w prezbiterium, siedmiosiedziskowe, o rozbudowanej strukturze architektonicznej z baldachimem, bogatą dekoracją snycerskimi ornamentami z motywami małżowinowo-chrzęstkowymi, akantu, rocaille, kratki regencyjnej. W zapleczkach pola obrazowe oddzielone pilastrami.

Stalle budowane z trzech rodzajów drewna. Uszkodzenia spowodowane przez owady. W drewnie widoczne są szczeliny między deskami, spowodowane skurczem włókien drewna w wyniku zmian wilgotności. Osłabienie łączów głównie na styk. Uszkodzenia mechaniczne, liczne wyłamania ornamentów. Braki rzeźb na zwieńczeniu.

99. Prace konserwatorskie przy kruchcie południowej kościoła p.w. św. Mikołaja Bpa w Grudziądzu – etap II

Powstanie kościoła wiąże się z lokacją miasta Grudziądza i datuje na koniec XIII. Kościół jest zabytkiem gotyckim, murowanym z cegły, orientowanym, trójnawowym, pseudohalowym o trójbocznie zamkniętym prezbiterium z czworoboczną wieżą od zachodu. W 1632 r. zbudowano od strony południowej kościoła kruchtę, która stanowi przedmiot działań. Wzniesiono ją z cegły na zaprawie wapiennej, na planie prostokąta.

Ściany kruchty dekorowane płaskim boniowaniem i pilastrami w narożach, zwieńczone uproszczonym belkowaniem. W osi ściany południowej umieszczono portal o otworze pierwotnie ostrołukowym, ujętym w prostokątne obramienie pilastrowe z płaskorzeźbioną dekoracją o motywach roślinnych i chrząstkowych. W kluczu archiwolty znajduje się głowa Chrystusa, w zwieńczeniu kartusz z herbem Ogończyk i literami (.)D(.)P RS w ornamente. Wnętrze kruchty pokrywa wtórny tynk malowany w kolorze jasnobieżowym a posadzkę wykonano z kwadratowych płytek wapienia zbitego.

Nieszczelności w dachu oraz nieszczelne i skorodowane obróbki blacharskie są główną przyczyną procesów korozyjnych ścian zewnętrznych, wewnętrznych i stolarki drzwiowej. Ściany kruchty znaczą spękania i ubytki zlokalizowane na całej jego powierzchni. Cokół nosi ślady cyklicznego zawilgacania a drewno stolarki drzwiowej mocno zniszczone (szczególnie od strony zewnętrznej), wypłukane i spękane a powłoka malarska zużyta. Dotychczasowe prace konserwatorskie związane z kamieniarką portalu pokazały duże uszkodzenia kamienia. Pilnej konserwacji i czyszczenia wymagają również metalowe okucia stolarki drzwiowej i krat.

100. Mogilno – prace renowacyjne i restauratorskie przy barokowych szafach zakrystyjných

Pobenedyktyński kościół św. Jana Apostoła powstał po 1065 r. Jest jednym z najstarszych w Polsce, powstałym z fundacji Bolesława Śmiałego. Romański, kamienny kościół, był trójnawową bazyliką, z wieżą od zachodu, absydą główną i parą absyd przy transepcie. Wyposażenie wnętrza kościoła pochodzi z okresu przebudowy w XVIII wieku.

Szafy zakrystyjne – barokowe, z ok. 1700 r. o charakterze komód na paramenty kościelne, doły z szufladami, nastawa z zamykaną pokrywą oraz węższą nastawą z dwójgiem płycinowych drzwiczek.

Obiekt zaatakowany przez owady; widoczne ubytki drewna, brak elementów rzeźbiarskich, odspojenia.

101. Prace konserwatorsko-restauratorskie przy zabytkach z kościoła parafialnego p.w. Świętej Trójcy w Rypinie – etap 2018

Przedmiotem zadania jest ołtarz główny: architektoniczny, przyścienny. Mensa skrzyniowa ustawiona na podeście, antependium z podziałem na płyciny. Na mensie predella trzyosiowa: centralnie tabernakulum w formie trzyosiowego cyborium, na osiach bocznych postumenty pod parą kolumn i rzeźbę na osi. Postumenty dekorowane obłymi kaboszonami otoczonymi dekoracją roślinną w układzie kandelabrowym. Nastawa trzyosiowa. Centralne pole zamknięte półkoliście, flankowane złożonymi kolumnami z głowicami kompozytowymi, wypełnia obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem Jezus i Św. Trójcy na zasuwie. W osiach bocznych nisze zamknięte konchą, wewnątrz na postumencie rzeźby pełnoplastyczne: św. Stanisław Bp z lewej i św. Mikołaj Bp z prawej strony. Na belkowaniu wieńczącym girlanda z centralnie umieszczonym kaboszonem z inicjałem IHS i krzyżem łacińskim. Po bokach małżowinowo-akantowe uszaki. Węższe prostokątne zwieńczenie z owalnym obrazem św. Franciszka z Asyżu. Całość polichromowana na biało z zielonymi płycinami i złożonymi dekoracjami.

Stan nastawy ołtarzowej i tabernakulum określa się jako zły.

102. Prace konserwatorskie ogrodzenia (I etap) w zespole kościoła parafialnego p.w. Świętej Trójcy w Raciążu

Kościół w Raciążu wzniesiony z l. 1862-1866 w stylu neogotyckim. Ogrodzenie murowane z końca XIX wieku, częściowo ażurowe, częściowo mur pełny, z kutą żelazną bramą od południa. Pomiędzy przęsła ogrodzenia wstawiona jest murowane, tynkowane mauzoleum rodziny Janta-Połczyńskich, wybudowane na przełomie XIX i XX wieku. Spoczywa w nim m.in. Leon Janta-Połczyński – zasłużony polityk, senator okresu dwudziestolecia międzywojennego, w latach 1930-1932 minister rolnictwa.

Ogrodzenie jest w złym stanie, z licznymi ubytkami: cegła mocno zniszczona wymagająca pilnej konserwacji bądź wymiany. Mauzoleum mocno zawilgocone konieczne podjęcie prace w celu wyeliminowania zawilgocenia oraz przywrócenia prawidłowej estetyki elewacji i wnętrza.

Stan zachowania ogrodzenia zagraża bezpieczeństwu. W ostatnich latach Parafia w celu uratowania obiektu wymieniła pokrycie dachowe mauzoleum. Jednak żeby ratować przed dalszym niszczeniem wymagana jest kontynuacja prac remontowych.

103. Prace konserwatorskie wyposażenia wnętrza kościoła parafialnego pw. Św. Floriana w Żninie

Rzeźby Grupy Ukrzyżowania umieszczone są na belce tęczowej o profilu wklęsło-wypukłym. Rzeźby są pełnoplastyczne, wykonane w drewnie; w centrum grupy – krzyż z figurą Ukrzyżowanego Jezusa; pod krzyżem rzeźby klęczącej Marii Magdaleny i Mari oraz św. Jana Ewangelisty. Modelunek figur o fakturze głęboko drążonej, tył rzeźb wykończony bardziej płasko. Karnacje polichromowane, utrzymane w zielonej tonacji, kompozycja figur zwarta, wyraźnie frontalna.

Powierzchnia rzeźb jest silnie zabrudzona, całkowicie przemalowana. Widoczne są przetarcia w obrębie polichromii i złoteń. Stan drewna prawdopodobnie bardzo zły z uwagi na utrzymującą się przez wiele lat w kościele podwyższoną wilgoć. Na powierzchni belki widoczne są ślady wgnieceń, pęknięć oraz zawilgoceń, co może sugerować niepokojące zniszczenia ukryte pod powierzchnią warstwy malarskiej.

104. Remont i wymiana pokrycia dachu kościoła parafialnego w Kowalu – etap II

Kościół zbudowany w latach 1604-1608, rozbudowany w XIX wieku. Jest to budowla późnorenesansowa z przekształceniami klasycystycznymi i bezstylowymi. Składa się z trójprzęsłowego korpusu z parą ośmiobocznych kaplic. Przy półokrągłym zamkniętym gotyckim prezbiterium mieści się stara zakrystia z XIV wieku, z lożą kolatorską na piętrze. Kwadratowa wieża, obniżona na skutek uderzenia pioruna jest zwieńczona hełmem z 1827 roku. Wyposażenie świątyni głównie późnobarokowe z XVIII w. i neorenesansowe.

Obecnie poprzez zniszczoną więźbę i częściowo pokrycie dachu przenika woda i wilgoć do wnętrza kościoła powodując jego zagrzybienie i zniszczenie.

105. Prace konserwatorsko-restauratorskie w kościele p.w. św. Anny w Łasku Wielkim, ołtarz główny – II etap

Kościół został wzniesiony w 1765 r. w stylu barokowym. Wystrój rokokowy, w tym ołtarz główny z rzeźbą "Pieta" we wnęce środkowej, przesłoniętą podwójną zasuwą z obrazami "Przemienienie Pańskie" i "Matka Boska z Dzieciątkiem"; ołtarz boczny z obrazami – głównym „św. Antoni Padewski z Dzieciątkiem”, w zwieńczeniu „św. Dominik”.

Ołtarz główny architektoniczny, kolumnowy z lekko wklęsłym retabulum, flankowany bramkami, mensa sarkofagowa z wolutami w narożach, frontowa ścianka ozdobiona owalną płaszczyzną wypełnioną rozetkami i kogucimi grzebieniami ze stylizowanym akantem rozpiętym na ceownikach; nastawa ujęta po bokach skośnie ustawionymi kolumnami i półkolumnami wspierającymi uproszczone belkowanie z trójdzielnym architrawem, fryzem zdobionym rytmicznie powtarzającymi się pionowymi półwałkami, wydatnym gzymsem bogato profilowanym; na osi belkowania dekoracja z piramidalnie ułożonymi trzema uskrzydłonymi główkami aniołów na obłoku.

106. Remont dachu – części prezbiterium, kościoła parafialnego p.w. śś. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza w Wąbrzeźnie

Początki budowy świątyni sięgają XIV wieku – był to obiekt gotycki, wymurowany z cegły i kamienia, obecnie zachowany tylko w części (mury prezbiterium i nawy głównej). Odbudowana po pożarze na początku XVIII w. Później do korpusu dołączono wieżę, podwyższoną na początku XX w. i dodano dwie nawy. Wnętrze świątyni o wystroju barokowym.

Pokrycie dachu jest w bardzo złym stanie; zaobserwowano luźne dachówki; nieszczelności dachu powodują wnikanie wilgoci w głąb kościoła.

107. Prace konserwatorskie przy ołtarzu głównym z kościoła w Kurkocinie IV etap

Kościół pw. św. Bartłomieja, gotycki, pochodzi z XIV wieku.

Ołtarz główny, barokowy z 2 ćw. XVIII w.; przyścienny, architektoniczny, dwukondygnacyjny, polichromowany. Retabulum dekorowane jest złożonym detalem snycerskim. W części centralnej znajduje się obraz „Matka Boska z Dzieciątkiem”, w zwieńczeniu „Męczeństwo świętych dominikańskich”. Symetrycznie po bokach znajdują się dwie rzeźby Św. Grzegorz i Św. Augustyn.

Obiekt zaatakowany jest przez owady; osłabiona struktura drewna powoduje utratę stabilności retabulum; wielokrotnie przemalowany; korodujące złączenia wtórne.

108. Prace konserwatorskie przy kościele p.w. św. Józefa w Sitnie – V etap

Kościół wzniesiono w 1898 r. w stylu neogotyckim. Elewacje kościoła stanowią mury ceglane na cokole kamiennym, nietynkowane o skromnych podziałach architektonicznych i detalu. Powierzchnia elewacji jest silnie zanieczyszczona, zwarte ciemne nawarstwienia występują w obrębie całej elewacji. Miejscowo występują ubytki w materiale ceramicznym oraz w obrębie spoin. W niewielkich partiach występują również wtórne zaprawy w spoinach, różniące się wyglądem od oryginalnych.

Elewacje pokryte są bardzo silnie rozwiniętymi koloniami mikroorganizmów. Przyczyną jest podwyższona wilgotność podłoża.

109. Remont dachu kościoła parafialnego p.w. św. Stanisława Kostki w Złejwszi Wielkiej. Prezbiterium i zakrystia

Kościół został wzniesiony w XIX w. (choć ślady pierwszej budowli sięgają XVI w.), ceglany, łączy w sobie architektoniczne elementy stylu romańskiego i gotyckiego. W skład bryły kościoła wchodzi wielobocznie zamknięte prezbiterium wraz z przylegającymi do niego po bokach zakrystiami. Rdzeń

budynku stanowi prostokątny, jednonawowy korpus z wieżą od zachodu. Ściany korpusu oraz naroża wieży wsparto dwuskokowymi skarpami. Ściany nawy od strony wschodniej i zachodniej zwieńczono schodkowymi szczytami ze sterczynami. Dwuspadowy dach nawy pokryto dachówką holenderką. Prezbiterium, zakrystie i kruchty mają dachy łamane naczółkowe. Wieżę wieńczy złożony dach wielopołaciowy z karpiówki ułożonej w koronkę.

Stan techniczny dachu kościoła jest obecnie bardzo niepokojący ze względu na duże i szybko postępujące procesy niszczenia. Konstrukcji więźby ulega niebezpiecznemu odkształceniu.

110. Remont ścian i kopuły wieży na kościele parafialnym p.w. św. Mikołaja w Gronowie – etap I

Kościół zbudowany w I poł. XIV w. Wieża została dostawiona w I poł. XVII w. Kościół gotycki, orientowany, wzniesiony na cokole; murowany z cegły, z częściowym użyciem kamienia polnego w prezbiterium, ścianie zachodniej nawy oraz podmurówce wieży. Korpus, prezbiterium, kruchta boczna kryte osobnymi dachami dwuspadowymi, wieża murowanym hełmem. Nad nawą wieżyczka z sygnaturką z przełomu XIX i XX w.; zakrystia kryta dachem pulpitowym.

Stan zachowania pokrycia dachowego jest bardzo zły.

111. Prace konserwatorskie ołtarza p.w. Wniebowzięcia Matki Boskiej z kościoła p.w. św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty w miejscowości Nowe – II etap

Ołtarz późnobarokowy, z 4 ćw. XVIII wieku: drewniany, polichromowany, przyścienny, architektoniczny, podzielony gzymsem na dwie kondygnacje. Mensa skrzyniowa, drewniana, z antependium. Na mensie wznosi się predella z owalnym kartuszem pośrodku, po bokach ujęta cokołami. Nastawa dwukondygnacyjna, rozdzielona masywnym gzymsem, wspierającym się na kolumnach opartych na cokołach predelli. Pomiędzy kolumnami, w centralnej części, w płytkiej grocie ozdobionej ornamentami roślinnymi, umieszczony jest obraz „Wniebowzięcie Matki Bożej”. Boki dolnej części retabulum ujęte są bogatymi uszakami z motywem wici akantu, w które wkomponowano pełnoplastyczne rzeźby – Św. Jana Ewangelisty i Mojżesza. Na gzymsie, po bokach, posadowione są rzeźby dwóch aniołków. Górna kondygnacja powtarza architektoniczne podziały dolnej. W środkowej części, w ozdobnej ramie znajduje się obraz „Matka Boska Różańcowa”. Po bokach obrazu wznoszą się kolumny o stylizowanych, korynckich kapitelach, które wspierają

masywny gzyms. Na gzymsie znajduje się zwieńczenie w formie przerwanego, architektonicznego łuku, z rzeźbą Matki Bożej pośrodku.

Obecnie ołtarz pokrywa kilka warstw przemalowań. Współczesna warstwa malarska jest w kolorze białym i różowym, występuje ze złoceniami wykonanymi szlagmetalem, całkowicie skorodowanymi.

112. Remont kościoła parafialnego p.w. Świętej Trójcy w Połajewie – etap II

Kościół w Połajewie pochodzi z 1818 r., wybudowany w stylu neogotyckim. Do murowanego korpusu w 1907 r. dostawiono wieżę. Kościół jednonawowy, z barokowym ołtarzem z połowy XIX w. z XVIII-wiecznym obrazem Ukrzyżowania.

113. Konserwacja fragmentu elewacji północnej kościoła parafialnego w Lubrańcu

Kościół p.w. Matki Bożej Szkaplerznej w Lubrańcu został wybudowany w 1906 r. Do budowy wykorzystano częściowo mury poprzedniego kościoła z XV w. (ściana północna). Jest to kościół w stylu neogotyckim, kryty dachówką. Posiada wysoką wieżę, zakończoną iglicą. Przy prezbiterium znajdują się dwie piętrowe przybudówki. Bryła architektoniczna jest mocno rozczłonkowana, zachowując harmonijne proporcje charakterystyczne dla najlepszych budowli z tego okresu.

Elewacja kościoła jest zniszczona, widoczne są ubytki cegły, łuszczenie się. Istotnym problemem są spoiny wykonane z zaprawy cementowej, które powodują przenikanie wilgoci w głąb murów i wnętrza kościoła.

114. Prace konserwatorskie opracowania malarskiego ścian i stropu nawy bocznej prawej kościoła p.w. św. Michała Archanioła w Siedlimowie

Kościół w Siedlimowie został wybudowany w 1768 r. Kościół drewniany o konstrukcji zrębowej, oszalowany, na podmurówce z kamienia, z wieżą konstrukcji słupowo-ramowej. Prezbiterium zamknięte trójboczne, z zakrystią.

Po pracach wzmacniających zręb budynku we wnętrzu kościoła widoczne są wymienione belki. Są spękane na skutek wysychania. Oryginalna polichromia została dwukrotnie przemalowana. Drugie przemalowanie jest słabo związane z podłożem i w wielu miejscach się łuszczy.

115. Wymiana poszycia dachu na kościele p.w. Opieki Matki Bożej w Osiecinach – etap III (część dachu strony południowej)

Neogotycki kościół w Osiecinach został wybudowany w latach 1845-1855 wraz z ogrodzeniem. Świątynia jest orientowana, murowana z cegły na cokole kamiennym. Prezbiterium kryte pozornym sklepieniem ostrołukowym, w nawie – dwuspadowym.

Dach obiektu został zniszczony podczas silnego wiatru połączonego z deszczem i gradem. Niemal na całej powierzchni blaszane pokrycie zostało poderwane, co spowodowało mechaniczne uszkodzenia podbitki w części południowej dachu oraz obróbek blacharskich.

116. Konserwacja baldachimu z kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Osieku

Kościół w stylu gotyckim zbudowany na przełomie XIV/XV w. Ołtarz boczny lewy powstał w okresie klasycyzmu, około 1850 r., architektoniczny, jednokondygnacyjny z mensą sarkofagową. W centrum ołtarza obraz z 1992 r. przedstawieniem Wniebowzięcia NMP.

Baldachim znajduje się w prezbiterium kościoła po stronie północnej. Prawdopodobnie był częścią Tronu Biskupiego, obecnie jest jedyną zachowaną pozostałością. Baldachim (przekształcony w okresie klasycyzmu) wieńczy barokowa rzeźba Archanioła Michała. Obiekt jest przemalowany i wtórnie połączony. Architektura baldachimu wymaga ustabilizowania.

117. Prace konserwatorskie epitafium, rzeźby oraz feretronów z kościoła parafialnego p.w. św. Wawrzyńca w Płochocinie

Obecny kościół w Płochocinie zbudowany został w 1891 roku, na miejscu barokowego z 1700 roku, fundowanego przez Aleksandra Czapskiego, podkomorzego malborskiego. Największą wartość artystyczną wyposażenia kościoła posiada ołtarz główny z 2 poł. XVIII w. Wnętrze kościoła zdobią także dwa regencyjne ołtarze boczne p.w. św. Rocha i św. Józefa, w których umieszczone są późniejsze obrazy z końca XIX wieku.

Ołtarz św. Józefa w typie architektonicznym. trójkondygnacyjny, trójosiowy, z wysoką, gładką predellą, retabulum dwukondygnacyjnym z prostokątnym obrazem zamkniętym łukiem pełnym nadwieszonym z przedstawieniem św. Józefa, w II kondygnacji obraz św. Barbary. Oba obrazy flankowane gładkimi kolumnami, osadzonymi na wysokich cokółkach. Ponad II kondygnacją rzeźba św. Michała Archanioła

Barokowe epitafium Franciszka Jasińskiego wykonane zostało ok. 1731 roku, feretrony oraz rzeźby pochodzą z XVIII w. Epitafium z obrazem o formie nieregularnego sześcioboku z dłuższym bokiem podstawy, obramowanym snycerską ramą z kartuszem. Zabytek wymaga podjęcia prac przede wszystkim z powodu korozji biologicznej oraz ataku przez owady.

118. Ołtarz główny z kościoła p.w. św. Jadwigi w Karnkowie: prace konserwatorskie i restauratorskie przy partii zwieńczenia z kotarą i wstępne prace konserwatorskie przy obrazie „Św. Józef”

Ołtarz główny składa się z nastawy architektonicznej, jednokondygnacyjnej ze zwieńczeniem i przestrzenną koroną w szczycie, osadzone na mensie przysłoniętej antepedium. Płaszczyzna nastawy flankowana jest spływami wolutowymi. Zwieńczenie z obrazem w profilowanej ramie, przedstawiającym postać św. Józefa. W szczycie korona z lambrekinem u dołu. Retabulum bogato zdobione ornamentami.

Ołtarz i rzeźby drewniane, polichromowane i złożone, obecnie pokryte wtórnymi powłokami malarskimi i przezłoczone nieszlachetną folią. Konstrukcja wsporcza zachwiana, wymaga naprawy. Łączenia poszczególnych części poluzowane, stan drewna zły, struktura uszkodzona przez owady. Wtórne powłoki malarskie z tendencją do łuszczenia się, przetarte na profilowaniach, z uszkodzeniami mechanicznymi. Drewno zawilgocone w części cokołowej. Obraz „Św. Józef” przemalowany, kolorystyka prawie nieczytelna na skutek znacznego zabrudzenia powierzchniowego i pociemnienia wtórnego werniksu.

119. Prace konserwatorskie przy zachodniej części ogrodzenia otaczającego kościół p.w. śś. Katarzyny i Małgorzaty w Wielkiej Łące – etap I

Kościół w Wielkiej Łące został zbudowany na przełomie XIII i XIV w, w latach 1861-63 rozbudowany w stylu neogotyku z fundacji Działowskich. Ogrodzenie kościoła murowane jest z czerwonej cegły. Składa się z pełnych przęseł nakrytych ceglanyymi kształtkami w formie daszku z kapinosem oraz czworobocznych słupków zwieńczonych dwuspadowymi daszkami wykonanymi z cegły. W narożnikach ogrodzenia, na ceglanych postumentach znajdują się neogotyckie aedicule wykonane z żółtej terakoty. Mają one formę wimperg wspartych na czterech wielobocznych kolumnach i zwieńczonych wysokimi iglicami z kwiatonami, i czołgankami. Szersza brama wjazdowa z dwiema furtkami po bokach posiada wyższe i masywniejsze słupki zwieńczone ceglanyymi kształtkami w

formie iglicy oraz dwuspadowym daszkiem wykonanym z cegły zakończonym ceglanymi kształtkami z kapinosem.

Obecny stan techniczny dolnych rzędów cegieł przęsła ogrodzenia kościoła jest katastrofalny. Ubytki cegieł sięgają połowy grubości muru, co grozi całkowitej destrukcji (przewróceniu) obiektu i wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich.

120. Remont dachu kościoła parafialnego p.w. św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty w Wałdowie – etap I

Kościół parafialny p.w. św. Mateusza Apostoła i Ewangelisty w Wałdowie pochodzi z 1621 roku. Budowla o cechach gotycko-renesansowych, jednonawowa, orientowana, na planie prostokąta, zakończona jednoprzęsłowym prezbiterium zamkniętym trójbocznie, z przyległą od północy zakrystią. Od zachodu do nawy przylega wieża na planie kwadratu, z kruchtą w przyziemiu. Dachy siodłowe na więźbie płatwiowo-kleszczowej. Pokrycie dachu w bardzo złym stanie technicznym, dachówka z pęknięciami, ubytkami, zniszczona erozją. Płaszczyzny dachu ze znacznymi odkształceniami. Więźba kościoła w stanie złym, z dużą próchnicą części elementów konstrukcyjnych.

121. Konserwacja elewacji kościoła p.w. Opatrzności Bożej w Toruniu - etap I

Kościół Opatrzności Bożej w Toruniu wzniesiony został w latach 1907-1909. Jest to jednobryłowy kościół z prosto zakończonym prezbiterium. Proste, ceglane elewacje zdobi biel tynków w blendach szczytowej partii wieży oraz na elewacji frontowej i elewacjach prezbiterium.

Mury kościoła są w złym stanie i wymagają pilnej interwencji konserwatorskiej. Cegłę pokrywają szare i czarne nawarstwienia na ok. 80% powierzchni muru. Powierzchnia cegły się łuszczy i odpada. W pasie przyziemia, a także wzdłuż rur spustowych mury są zawilgocone i zainfekowane glonami i bakteriami.

122. Konserwacja elewacji kościoła p.w. św. Andrzeja w Koronowie – etap V

Kościół św. Andrzeja został wybudowany w 1599 r. z inicjatywy opata Wawrzyńca Żalińskiego. Jest to budowla gotycka, trzynawowa z zamkniętym trójbocznie prezbiterium i kwadratową wieżą od frontu flankowaną szkarpami.

Elewacja kościoła jest zniszczona, widoczne są ubytki cegły, łuszczenie się. Istotnym problemem są spoiny wykonane z zaprawy cementowej, które powodują przenikanie wilgoci w głąb murów i wnętrza kościoła.

123. Konserwacja polichromii stropu w kościele p.w. Miłosierdzia Bożego w Bydgoszczy

Kościół p.w. Miłosierdzia Bożego w Bydgoszczy to powstały pod koniec XIX w. zbór ewangelicki przekazany po 1945 r. kościołowi rzymskokatolickiemu. Strop kościoła jest polichromowany. Obecnie widoczne są zabrudzenia, odpryski, zmatowienia, złuszczenia i deformacje z ubytkami.

124. Kontynuacja prac konserwatorskich przy obiektach cerkiewnych z Parafii Prawosławnej p.w. św. Mikołaja w Toruniu w filii w Grudziądzu

Projekt obejmuje: ikonę Archanioła Michała, Chrystusa Pantokratora oraz Matkę Bożą z Dzieciątkiem z cerkwi filialnej w Grudziądzu. Ikony pochodzą z przełomu XIX i XX w., wykonane są w technice olejnej na desce; wymiary ikon to: 113x54 cm.

Ikony z cerkwi filialnej w Grudziądzu charakteryzują się znacznym pociemnieniem powierzchni – pożółkły werniks. Występują również spękania i ubytki warstw malarskich. Niektóre z nich zaatakowane zostały przez owady.

125. IV etap prac konserwatorskich i restauratorskich przy ikonostasie z Parafii Prawosławnej p.w. św. Aleksandra w Aleksandrowie Kujawskim

W roku 2015 przeprowadzono pierwszy etap prac konserwatorskich i restauratorskich części ikonostasu wraz z ikonami, obecnie prace są kontynuowane. Ikonostas pochodzi z II poł. XIX w, jest to sztuka cerkiewna, warsztat rosyjski, ikony wykonane na desce. Architektura ikonostasu została wielokrotnie przemalowana na białe. Złocenia przetarte na skutek użytkowania obiektu, w wielu miejscach przemalowane złotą farbą. Odwrotnie również zostało wielokrotnie przemalowane, miejscami jest przypalone. Ikony są pociemniałe, przypalone, miejscami przemalowane. Nieprzykryte przemalowaniami fragmenty złocen ikonostasu posiadają przetarcia aż do czerwonego pulmentu.

126. Prace konserwatorskie i restauratorskie (III część) elewacji północnej i wsch. skrzydeł dziedzińca zamku w miejscowości Zamek Bierzgowski

Zamek Bierzgłowski jest obiektem o wybitnej wartości, jako jeden z najstarszych zamków krzyżackich na terenie Ziemi Chełmińskiej. Wzniesiony w latach 1260-1305 z cegły i kamieni, o dwuskrzydłowej zabudowie z dziedzińcem pośrodku i murami kurtynowymi. Na przedzamczu zachowany spichlerz, wieża bramna i podwójna linia murów obronnych. Brama południowa zamku posiada unikatowy ostrołukowy portal z ceramicznymi płaskorzeźbami z 1300r. Jest to najstarsza zachowana rzeźba na terenie Prus należąca do najcenniejszych dzieł ceramicznej plastyki średniowiecznej Europy.

Zamek obecnie użytkowany jest jako Diecezjalne Centrum Kultury – jest miejscem licznych spotkań, konferencji, rekolekcji, zielonych szkół, wycieczek integracyjnych, wydarzeń kulturalnych (koncerty, festiwal pieśni Patriotycznej). Od trzech lat jest tu organizowany Średniowieczny turniej rycerski „Medievalia” przybliżający historię i zwyczaje średniowiecznego społeczeństwa przez pokazy archeologiczne, pokazy walk rycerskich, warsztaty rzemiosła, inscenizacje oblężenia zamku. Festiwal przyciąga pasjonatów historii z całej Polski. Ze względu na położenie w pobliżu Torunia i Bydgoszczy, na szlakach rowerowych jest miejscem licznie odwiedzanym przez turystów i mieszkańców.

Stan elewacji zamku jest dalece niezadowalający. Widoczne są liczne objawy zniszczeń zarówno wywołanych naturalnym niszczeniem jak i niewłaściwymi działaniami remontowymi, np. cementowe uzupełnienia zapraw w spoinach w kondygnacji przyziemia. Prace planowane na 2018 r. stanowią kolejny etap prac konserwatorskich prowadzonych na Zamku.

127. Konserwacja empor kościoła parafialnego p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty w Bydgoszczy – etap V

Dawny kościół ewangelicki, wybudowany w roku 1879, w stylu historycznym, z wykorzystaniem motywów neoromańskich i neogotyckich. Budynek świątyni bazylikowy, trójnawowy, trójprzęsłowy. Elewacje o zróżnicowanej liczbie osi, oszkarpowane. W elewacji południowej czworoboczna wieża z portalem wejścia głównego. Wewnątrz kościoła drewniane empory.

Na rok 2018 zaplanowano kolejny etap prac, którego celem jest zakończenie konserwacji empor.

128. Prace konserwatorskie przy dekoracji sgraffitowej wnętrza kościoła WNMP w Lipnie, konserwacja korpusu nawy – etap II

Świątynia zbudowana jest w stylu gotyckim, orientowana, murowana z cegły o układzie wendyjskim w dolnych oraz gotyckim w górnych partiach ścian. Prezbiterium dwuprzęsłowe, od zachodu czworoboczna wieża. W kruchcie północnej znajduje się gotycki portal ostrołukowy, czterouskokowy z formowanej cegły, otynkowany.

Brak informacji odnoszących się do pierwotnej dekoracji malarskiej wnętrza kościoła. Z materiałów archiwalnych wynika jedynie że okresowo odnawiano lub poddawano renowacji ściany i sprzęty będące na wyposażeniu. Powierzchnia tynków wewnętrznych oraz fresków jest silnie zabrudzona; tynki są miejscowo osłabionych. Widoczne są wtórne warstwy przemalowań i zabrudzenia.

129. Prace konserwatorskie i restauratorskie przy stalli południowej z kościoła p.w. Nawiedzenia NMP w Oborach – partia zaplecka z pięcioma obrazami

Karmelitański kościół klasztorny w Oborach powstał w II poł. XVII wieku. Barokowo-klasycystyczny ołtarz główny powstał w 1696 roku, a był uzupełniany w latach 1739/48.

Stalla pochodzi z 2 poł. XVIII w., późnobarokowa. Ustawiona w prezbiterium przy ścianie południowej, obudowana, na planie litery L, z obrazami w partiach przedpersi i zaplecka – z wizerunkami świętych. Jest drewniane, polichromowana, ze złożonymi dekoracjami. Obecnie całość przemalowana farbami olejnymi, dekoracje pokryte brązą. Obrazy przemalowane, pociemniałe, pokryte wtórnym werniksem. Podobrazia spękane, deski z rozejściem. W konstrukcji stalli konieczne jest wykonanie prac stolarskich stabilizujących ścianki, siedziska i zaplecek. Brak jest wielu elementów snycerskich, w pozostałych liczne ubytki formy. Wtórne powłoki pozłotnicze nałożone są bez uzupełnienia ubytków gruntu. Drewno zostało zaatakowane przez owady; jest miękkie, o osłabionej strukturze.

130. Prace konserwatorskie przy polichromiach ściennych kościoła p.w. św. Mikołaja Biskupa w Pieraniu – obraz: Archanioł Michał

Monumentalny drewniany kościół w Pieraniu wzniesiony został w latach 1732-1743, jako założenie pielgrzymkowe. W roku 1754 wewnątrz kościoła pozyskało polichromie; zostały one następnie trzykrotnie przemalowane w XIX i XX w. W latach 2012-2017 przeprowadzono prace konserwatorskie polegające na usunięciu trzech warstw monochromii, wzmocnieniu podłoża, uzupełnieniu ubytków warstwy malarskiej, usunięciu przemalowań i wzmocnieniu struktury podłoża. Obecnie niezbędna jest kontynuacja rozpoczętych prac.

131. Remont dachu kościoła p.w. Przemienienia Pańskiego w Aleksandrowie Kujawskim, etap II

Kościół parafialny został wybudowany w 1896 r, rozbudowany w stylu neogotyckim w 1905r, jako jednonawowy, z transeptem. Zbudowany z cegły ceramicznej na cokole z kamienia łupanego. Nad kruchtą wieża dzwonna, zwieńczona wysokim dachem namiotowym. Na skrzyżowaniu transeptu z nawą główną wykonano sygnaturkę, pokrytą dachem namiotowym. Pokrycie dachów blachą ocynkowaną.

132. Prace konserwatorskie i restauratorskie przy elementach wyposażenia z kościoła p.w. Świętego Wawrzyńca w Mąkowsku – konserwacja ołtarza p.w. Matki Bożej z Dzieciątkiem

Kościół wzniesiony został w latach 1790–1791. W latach 1910–1915 obiekt rozbudowano od zachodu. Jest orientowany, murowany z cegły, obustronnie tynkowany, na granitowym cokole. Zasadnicza (starsza) część korpusu na rzucie kwadratu, z kruchtami od północy i południa, dobudowana część zachodnia – szersza; od wschodu trójbocznie zamknięte prezbiterium, z zakrystią od północy. Od zachodu prostokątna kruchta wejściowa poprzedzona eliptycznie zamkniętym aneksem. W elewacji zachodniej wieżyczka na sygnaturkę, ujęta w dolnej części w spływy wolutowe, zwieńczona metalowym, dekoracyjnym krzyżem.

Ołtarz Matki Bożej z Dzieciątkiem jest drewniany, polichromowany, srebrzony i złocony. Posiada jeden obraz olejny na płótnie i bogato rzeźbione uszaki i kolumny.

Wszystkie elementy wyposażenia, ze względu na zły stan zachowania, wymagają pilnej i niezwłocznej interwencji konserwatorskiej i restauratorskiej.

133. Kolejny etap prac konserwatorskich i restauratorskich przy obiektach cerkiewnych z Parafii Prawosławnej p.w. św. Mikołaja we Włocławku

Świątynię wzniesiono w 1895 roku jako kaplicę cmentarną. W latach 1951-1953 została przekształcona w prawosławną cerkiew. Zabytki sztuki cerkiewnej będące na jej wyposażeniu pochodzą z XIX/XX wieku,

Ikona Chrystus Salvator Mundi w drewnianej oprawie – rama posiada liczne ubytki, jest przemalowana. Ikona Serafim Sarowski – wykonana w technice olejnej na podobraziu płóciennym. Ikona znajduje się w złym stanie technicznym. Obiekt wymaga szybkiej konserwacji – obszar dłoni i twarzy świętego jest rozdarty. Linie krosna odcisnęły się na licu. Widoczne jest duże, podłużne rozdarcie w partii kolan świętego. Ikona jest pociemniała i zabrudzona, rama ma ubytki drewnianych elementów.

134. Prace konserwatorskie: malatura ścian nawy głównej w Kościele Parafialnym p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Nowej Wsi Wielkiej

Kościół w Nowej Wsi Wielkiej został zbudowany jako ewangelicko-augsburski w 1867 r. Jest to masywny budynek z czerwonej cegły w stylu neogotyckim, jednonawowy z prezbiterium od wschodu i strzelistą wieżą od zachodu. Wewnątrz ściany tynkowane. Strop drewniany, dzielony na płyciny w układzie przęseł z ozdobnymi kleszczami, wspartymi na konsolach z rzeźbionymi podciągami i wieszakami. Bardzo efektowną dekoracją kościoła są polichromie na stropie nawy, autorstwa Drapiewskich i Gierszewskiego.

Ściany nawy głównej wymagają prac restauratorskich, ze względu na liczne pęknięcia, odspojenia tynku i ubytki z jednoczesnym usunięciem wtórnych powłok malarskich, a także przywróceniem oryginalnej kolorystyki, renowacją dekoracji i jej uzupełnieniem. Część powierzchni jest już po konserwacji.

135. Wtelno, prace budowlano-konserwatorskie przy elewacjach kościoła – etap 2018

Barokowa świątynia we Wtelnie zbudowana została w latach 1785-1787 z fundacji opata koronowskiego Antoniego Jana Chrzastowskiego. W 1863 roku nastąpiła rozbudowa – dodano dwie kaplice i prezbiterium. W 1908 roku powstała neobarokowa wieża. Kościół utrzymany jest w stylu barokowym, murowany z cegły na podmurowaniu kamiennym, otynkowany. Ściany pozbawione podziałów architektonicznych, jedynym elementem dekoracyjnym jest wydatny profilowany gzyms koronujący. Obiekt położony jest na Szlaku Cysterskim (program Europejskich Dróg Kulturalnych) oraz trasie pielgrzymkowej do sanktuarium w Byszewie. Na cmentarzu przykościelnym znajduje się grobowiec Leona Wyczółkowskiego, który mieszkał w dworze w pobliskim Gościeradzu.

Tynki na kościele wykazują duże ubytki i nieciągłości w pokryciu, co powoduje przenikanie wody do murów a także do wnętrza kościoła, a przez to niszczenie substancji budowlanej i znajdujących we wnętrzu kościoła zabytków.

136. Prace konserwatorskie ambony z kościoła p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Bydgoszczy – I etap

Kościół został wzniesiony w stylu historyzującym z użyciem form neoromańskich oraz częściowo neogotyckich w XIX w. Murowany z cegły, w partiach blend podokiennych i iglicy wieży z użyciem cegły glazurowanej, nietynkowany. Detal architektoniczny wykonany z profilowanej cegły, częściowo z terakoty.

Od wielu lat kościół jest poddawany sukcesywnie zabiegom konserwatorskim. W ostatnich latach przeprowadzono prace konserwatorskie witraży i ołtarza głównego. Kolejnym etapem jest konserwacja pozostałych elementów wyposażenia m.in. ambony i balasek.

Elementy wyposażenia objęte zadaniem powstały w 1957 roku w konwencji baroku. Szczególnie cenny jest obraz „Matka Boska Niepokalanie Poczęta” z 1854 r., autorstwa Maksymiliana Antoniego Piotrowskiego.

137. Strzelno, kościół p.w. Świętej Trójcy (XII/XIII w.) – prace konserwatorskie epitafium Mikołaja Jaskulskiego i ołtarza św. Norberta – etap I

Bazylika św. Trójcy jest budowlą romańską z przełomu XII i XIII w. Świątynia była kilkakrotnie przebudowywana. Fasada kościoła od XVIII w. jest barokowa, do pewnych wysokości ścian zachowany jest kamienny wątek romański. Zachowała unikalny zbiór romańskich elementów kamieniarskich, w tym słynne kolumny z przedstawieniem cnót i przywar.

Ważną częścią wyposażenia kościoła jest barokowe epitafium ks. Mikołaja Jaskulskiego oraz kaplica św. Norberta ze stiukowym ołtarzem św. Norberta, murowanym epitafium ks. Wolskiego oraz malowidłami ściennym w całej kaplicy.

Stan zachowania obiektów jest zły. Przy epitafiach nadwyreżone są konstrukcje, występują liczne spękania i ubytki.

138. Prace konserwatorskie przy XIX wiecznej ambonie z kościoła p.w. św. Małgorzaty w Łobdowie etap II – baldachim i zaplecek

Neorenesansowa ambona pochodząca z II poł. XIX w., wykonana jest z drewna, przywieszona jest na północnej ścianie kościoła, z wejściem przez drzwi w zaplecku, schodami w grubości muru z zakrystii. Kosz sześcioboczny, płycinowy, płyciny dekorowane są ornamentami kandelabrowymi. Baldachim drewniany sześcioboczny z gzymsem.

Obiekt wielokrotnie przemalowany, widoczne wtórne złączenia (brąza, szlagmetal), drewno mocno zaatakowane przez owady; osłabiona konstrukcja baldachimu i podłogi kosza.

139. Renowacja elewacji północnej kościoła parafialnego p.w. św. Bartłomieja w Sławsku Wielkim

Świątynia w Sławsku Wielkim stanęła w 1760 roku, odbudowana po pożarze w 1819 roku. Konsekracja miała miejsce 29 kwietnia 1824 roku.

Obecnie stan zachowania elewacji jest niezadawalający. Widoczne są zabrudzenia powierzchni oraz zniszczenia profili ciągnionych.

140. Renowacja i konserwacja elewacji kościoła parafialnego w Grucznie – I etap

Neogotycki kościół w Grucznie wybudowano pod koniec XVIII w. Jest to budowla orientowana, murowana z cegły w wątku krzyżowym, na podmurówce z ciosów granitowych, o zróżnicowanej

brze, z dominującą sześcioboczną wieżą od strony zachodniej. Elewacje są bogato artykułowane, a sposób wykończenia powierzchni murów w obrębie spoin – oryginalny (wybarwienie zaprawy spoinującej na czerwono oraz precyzyjne opracowanie kształtu spoin w wężyk).

Obecnie stan zachowania elewacji jest bardzo zły. Stopień oraz charakter zniszczeń jednoznacznie wskazują na rozpoczęcie procesu całkowitej dezintegracji całych fragmentów muru, szczególnie w jego górnych, wieńczących elewacje partiach, jak: szczyty schodkowe, spływy skarp i parapetów. Ubytki muru w tych partiach pozwalają na swobodne przenikanie wody opadowej w głębokie partie muru, uruchamiając w ten sposób szereg agresywnych procesów niszczących.

141. Remont części elewacji południowej na kościele Parafialnym p.w. Nawiedzenia NMP w Topolnie

Sanktuarium p.w. Nawiedzenia NMP w Topolnie wzniesiono z fundacji paulinów w latach 1681-1683.

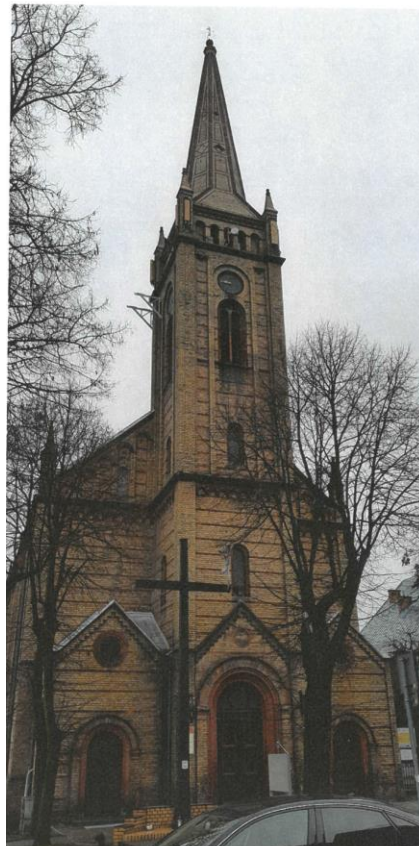
Stan techniczny elewacji obiektu jest niezadawalający. Widoczne są ubytki cegieł, spoin, pęknięcia, a także ubytki zaprawy.

142. Remont elewacji budynku kościoła p.w. Świętego Krzyża w Inowrocławiu wraz z robotami towarzyszącymi

Kościół został wybudowany w 1863 r.

Ściany budynku są zniszczone, widoczne są ubytki cegły, łuszczenie się. Istotnym problemem są spoiny wykonane z zaprawy cementowej, które powodują przenikanie wilgoci w głąb murów i wnętrza kościoła.

143. Remont konserwatorski elewacji kościoła parafialnego p.w. śś. Apostołów Piotra i Pawła w Ciechocinku – strona północna

Kamień węgielny pod fundamenty kościoła poświęcono w sierpniu 1874 roku. Budowę, według projektu warszawskiego architekta Edwarda Cichockiego, przeprowadzono w latach 1873–1884, w stylu neogotyckim. We wnętrzu wykorzystano żeliwo, które posłużyło do konstrukcji filarów, ambony i chóru muzycznego. Główny korpus podzielony na trzy nawy oryginalnymi smukłymi kolumnami żeliwnymi, na których spoczywa ostrołukowe sklepienie żebrowe. W 1989 roku zakończono rozbudowę kościoła, wg projektu prof. dr inż. arch. Jana Tajchmana.

Elewacja kościoła jest zniszczona; widoczne są ubytki cegieł i spoin, zabrudzenia oraz uszkodzenia filarów pilastrów, attyk i gzymsów. Uszkodzone są również neogotyckie laski okienne i kształtki profilowe.

144. Prace konserwatorskie przy emporze muzycznej z kościoła parafialnego p.w. św. Małgorzaty w Kościelcu – I etap

Kościół romański wzniesiony na przełomie XII i XIII w. W gotyku podwyższono prezbiterium, korpus nawowy i wieżę, prezbiterium uzyskało gwieździste sklepienie. W końcu XVII w. zwieńczono barokową sygnaturką. W XIX w. dobudowano kaplicę północną, Romański korpus kościoła wzniesiono z ciosów granitowych. Ołtarz główny, manierystyczny, pochodzi z XVII w.

Empora muzyczna wykonana w drewnie – widoczne są wtórne dodatki, nawarstwienia, przemalowania wszystkich elementów szafy organowej; drewno zaatakowane przez owady i próchnicę. Podłoga bardzo zniszczona; całość wymaga wzmocnienia konstrukcji.

145. Konserwacja konfesjonału z kościoła rektorskiego p.w. św. Franciszka Ksawerego w Grudziądzu

Jednonawowa świątynia powstała przełomie XVII i XVIII wieku. Jest budowlą o skromnej zewnętrznej fasadzie, za to bogatym barokowym wnętrzu z lat 1715-40 autorstwa Józefa Antoniego Krauze z Gdańska. Ciekawa jest ornamentyka wschodnioazjatycka wykonana przez jezuitę Steinera. Wewnątrz uwagę przykuwają ambona z rzeźbą anioła nad baldachimem, drewniany chór muzyczny, konfesjonały ze scenami pasyjnymi, ozdobne ławy i posadzki.

Konfesjonały w stylu regencji (4 szt.) umieszczone są pod chórem muzycznym, pochodzą z lat 1715-1740. Na zapleckach każdego znajdują się po 4 obrazy wykonane w technice olejnej na płótnie. Dekoracja snycerska nawiązuje do pozostałego wyposażenia świątyni (w stylistyce chińsko-japońskiej). Konfesjonały są przemalowane, wtórne pozłoty z szlagmetal i brązy, uszkodzenia snycerki, ubytki zaprawy, drewna, pulmentu, złocen i srebrzeń. Obrazy są zabrudzone, podobrazia uszkodzone, widoczne są ubytki.

146. Wykonanie prac konserwatorskich przy chórze muzycznym w kościele parafialnym p.w. św. Michała Archanioła w Grzybnie

Chór muzyczny wsparty na czterech kanelowanych słupach o przekroju prostokąta, z prostymi fazowanymi głowicami. Partia środkowa wybruszona, podkreślona flankującymi cokołami, powtarzającymi profil parapetu i cokołu. Cokół profilowany, dolna krawędź ukształtowana w postaci zębatej koronki, parapet również profilowany, masywny. Na parapecie centralnie umieszczony obraz św. Cecylii grającej na organach, a flankują go obrazy króla Dawida grającego na harfie oraz anioła uderzającego w kotły.

Obiekt wymaga podjęcia prac konserwatorskich – widoczne są ubytki w drewnie, które zostało zaatakowane przez owady; wtórne warstwy malarskie.

147. Remont i konserwacja konstrukcji dachu z wymianą pokrycia – kościoła p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Chełmcach – etap II

Kościół murowany z cegły na kamiennym fundamencie i wysokim cokole. Ściany obustronnie tynkowane. Wszystkie stropy pierwotne, drewniane płaskie, w nawie głównej i prezbiterium z tynkowaną fasetą. Wieżba dachowe drewniana, pierwotna. Dachy jedno, dwu i pięciopółaciowe, kryte dachówką karpiówką w koronkę. Dach wieży ostrosłupowy, kryty blachą.

Mimo prowadzonych kilkakrotnie w ciągu ostatnich kilkunastu lat remontów dachów (częściowe remonty w 1978 r., 1980 r., po nawałnicy która zerwała część dachu nawy i wieży w 1984 r., 2001 r. i 2007 r.) najpilniejszym postulatem konserwatorskim jest pokrycie dachu jednorodną dachówką oraz wymiana oblachowań. W 2017 roku rozpoczęto rozłożony w czasie remont – zakończono prace na dachu prezbiterium i zakrystii.

148. Remont i malowanie elewacji kościoła p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła w Wierchucinie Królewskim – etap I

Kościół w obecnej postaci został wybudowany w latach 1929-30. Ściany murowane, otynkowane zewnątrz i wewnątrz, nawa główna sklepią. Wieżba kościoła jest mieszana. Pokrycie dachu nad korpusem nawowym jest dwuspadowe, prezbiterium kryte dachem w formie półstożka, nad transeptem dach dwuspadowy, kryte karpiówką w koronkę, wieża kryta hełmem.

Ze względu na zły stan poszycia dachowego, przeprowadzono remont dachu, oraz wykonano izolacje fundamentów kościoła. Gruntownego remontu wymaga jeszcze elewacja kościoła, która została uszkodzona (częściowe braki) w okresie kiedy nie było odpowiedniego orynnowania i dach był przed remontem.

149. Remont dachu kościoła parafii p.w. św. Jana Chrzciciela i św. Walentego w Pluskowężach – I etap – roboty rozbiórkowe pokrycia ceramicznego, papy, impregnacja deskowania, opapowanie

Kościół gotycki, orientowany, wzniesiony na dwuuskokowym cokole z cegły, w wątku wendyjskim w części prezbiterialnej oraz gotycki w części zachodniej wieży. Korpus kościoła kryty dwuspadowym dachem.

151. Prace konserwatorskie przy prospekcie organowym z kościoła parafialnego p.w. św. Małgorzaty w Kościelcu – etap I

Kościół romański wzniesiony na przełomie XII i XIII w. W gotyku podwyższono prezbiterium, korpus nawowy i wieżę, prezbiterium uzyskało gwieździste sklepienie. W końcu XVII w. zwieńczono barokową sygnaturką. W XIX w. dobudowano kaplicę północną, Kościół posiada romański korpus wzniesiony z ciosów granitowych.

Szafa organowa wykonana w drewnie, widoczne wtórne dodatki, przemalowania, ubytki; obiekt nosi ślady żerowania owadów.

152. I etap konserwacji ołtarza bocznego, południowego (retabulum z predellą) z kościoła p.w. św. Stanisława Biskupa Męczennika w Strzygach

Kościół w Strzygach powstał w połowie XIV w. Ołtarz boczny, południowy, p.w. św. Walentego pochodzi z połowy XVIII w., utrzymany jest w stylu późnego baroku z elementami rokoka. Ołtarz przyścienny, architektoniczny, jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem. Jest bogato zdobiony dekoracją snycerską w typie rocaille. W zwieńczeniu ołtarza znajduje się obraz olejny z przedstawieniem św. Walentego, późnobarokowy; odnowiony – jak pozostałe obrazy w kościele – w latach 2004-2005. W środkowej niszy retabulum; mensa wtórna współczesna. W dolnej części ołtarza widoczne są odpryski warstwy malarskiej, przetarcia, odspojenia. W miejscach łączeń elementów architektonicznych widoczne są rozejścia.

153. Polichromie ścienne, III Etap, Łuk Tęczowy z kościoła p.w. Narodzenia NMP w Wenecji

Kościół murowany, neoromański, zbudowano na miejscu poprzedniego, drewnianego w latach 1869-1872. Bryła jest zwarta, z dominującą wieżą zwieńczoną wysoką iglicą. Ornamentalne polichromie ścienne pochodzą z czasu budowy kościoła.

Widoczne są przemalowania, odspojenia tynku, ubytki zaprawy oraz warstwy malarskiej.

154. Ołtarz boczny Najświętszego Serca Pana Jezusa z kościoła p.w. św. Michała Archanioła w Dąbrówce, Etap I

Ołtarz boczny Matki Bożej jest elementem wyposażenia neogotyckiego kościoła pw. Św. Michała Archanioła w Dąbrówce. Jest to ołtarz typu architektonicznego, retabulum trójosiowe, w środkowej części nisza z rzeźbą Matki Boskiej z dzieciątkiem, zwieńczona ażurową wieżyczką z figurą anioła. Kwatery z ornamentem maswerkowym, złotą inskrypcją i maureską, zwieńczone szczytami ozdobionymi pinaklami i sterczynami, uszaki z dekoracją maswerkową.

Ołtarz jest w złym stanie – postępuje destrukcja mikrobiologiczna. Na całej powierzchni ołtarza występują liczne otwory po owadach. Lakier na powierzchni drewna uległ destrukcji; w wielu miejscach jest przetarty i wypłowiały. Widoczne są ubytki snycerki. Elementy złożone są poprzecierane, zabrudzone i spękanne.

155. Prace konserwatorskie przy ołtarzu bocznym św. Józefa z kościoła w Zakrzewie

Ołtarz boczny prawy z rzeźbami Melchizedecha i św. Teresy z Avila, w retabulum obrazy św. Józefa z Dzieciątkiem z metalową trybowaną sukienką; na zasuwie św. Antoni z Dzieciątkiem.

Obiekt jest częściowo pokryty wtórnymi nawarstwieniami na konstrukcji ołtarza, jak i elementów snycerskich i rzeźb, w miejscach ubytków oryginalnej zaprawy. Niektóre z elementów predelli pokryte są oryginalnym złotem bardzo silnie zabrudzonym. Wtórne nieszlachetne złocenia występują na rzeźbach oraz ramach obrazów. Widoczne są uszkodzenia mechaniczne drewna, brak fragmentów elementów snycerskich, rozspojenia i szczeliny. Obrazy silnie zabrudzone.

156. V etap konserwacji i restauracji ołtarza głównego z kościoła p.w. Przemienienia Pańskiego w Wińcu

Ołtarz neogotycki powstał po 1891 r. – pochodzi z katedry włocławskiej. Na mensie z antepedium znajduje się predella z tabernakulum i cokołami pod rzeźby w partii nastawy ołtarzowej. Środkową część nastawy zajmuje obraz patronalny kościoła „Przemienienie Chrystusa na górze Tabor”. Po prawej stronie znajdują się rzeźby św. Cecylii i św. Łucji. Po lewej – św. Małgorzaty i św. Katarzyny. Obraz wykonany z drewna bejcowanego z listwami złożonymi, flankuje para kolumn.

Ołtarz jest przemalowany lakierem, który mocno pociemniał. Powierzchnia nastawy jest mocno zabrudzona, ma liczne ubytki drewna. Rzeźby zostały w całości przemalowane. Przemalowania te są bardzo szpecące i zatracają oryginalny przekaz artystyczny.

157. Prace konserwatorskie pomieszczeń zakrystii północnej - etap III, Katedra we Włocławku

Katedra we Włocławku pochodzi z XIV w.

Pomieszczenie zakrystii jest bardzo zniszczone – widoczne są zawilgocenia dolnych partii ścian, wtórne zniszczone warstwy malarskie. Stolarstwo drzwiowe jest zabrudzone, poprzecierane, spękaną drobnymi uszkodzeniami mechanicznymi.

Zdjęcie 1. Ściany zakrystii północnej kościoła we Włocławku

158. Renowacja stolarki okiennej w budynku kościoła p.w. św. Bernarda w Kęsowie

Kościół w Kęsowie to budowla murowana, tynkowana, na rzucie prostokąta z wyodrębnionym prosto zamkniętym prezbiterium. Bryła zwarta z dominanta wieży i niższymi prezbiterium oraz kruchtą. Dachy dwuspadowe, kryte dachówką ceramiczną. Elewacje tynkowane, na kamiennym cokole o zróżnicowanej artykulacji ścian. Zachowana oryginalna stolarka okienna i drzwiowa jest w stanie bardzo złym. Okna są zniszczone, widoczne jest łuszczenie się, brakuje oszklenia, okna są nieszczelne; duże zniszczenia w obiekcie spowodowała nawałnica z 11.08.2017 r.

159. Remont ścian kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Radziejowie

Kościół pochodzi z XIX w., wybudowany w stylu neogotyckim. Jest to budowla orientowana, na planie krzyża greckiego z trójprzęsłową, prostokątną nawą i dwuprzęsłowym, zamkniętym wielobocznie prezbiterium. Elewacja zachodnia jest trójosiowa; w centralnej osi znajduje się tynkowana kruchta. Powyżej kruchty widoczne są trzy tynkowane blendy. Elewacja południowa podzielona została dwiema dwuuskokowymi przyporami, pomiędzy którymi znajdują się wysokie półkoliście zamknięte okna.

Elewacja jest w złym stanie technicznym – widoczne są luźne cegły w ścianach muru; zabrudzenia powierzchni, ubytki cegieł, kamienia w cokole, cementowe spoiny, a także zniszczenia filarów, pilastrów, attyk, gzymsów.

160. Remont i konserwacja kościoła p.w. św. Doroty w m. Orle gm. Topólka - etap VII

Kościół w Orlu został wzniesiony w roku 1775. Jest to budowla drewniana o konstrukcji wieńcowej na fundamencie murowanym z kamieni i zwieńczony rolką ceglana. Ściany obustronnie oszalowane, wzmocnione lisicami. Wnętrze nakryte stropem w formie pozornej kolebki, w nawie silnie spłaszczonej. Wieżba dachowa w typie krokwiowo-jętkowym.

Stan konstrukcyjny podłogi chóru oraz deskowania ścian wewnętrznych jest zły.

161. Remont i konserwacja wnętrza drewnianego kościoła parafialnego p.w. św. Stanisława BM w Modzerowie

Ściany kościoła drewniane, zrębowe wzmocniane lisicami, kościół na zewnątrz oszalowany deskami z listwami na stykach. Fundamenty obudowane są cegłą. Strop nad nawą i prezbiterium drewniany, wieżba dachowa drewniana, dach nad nawą kryty blachą na pełnym deskowaniu. W nawie, zakrystii i kruchcie bocznej podłoga z desek, w prezbiterium – podwyższona podłoga z desek; drzwi i okna drewniane. W większości deski porażone są przez owady i korniki, a także grzyby i pleśń.

162. Remont konserwatorski ścian wieży z kościoła w Otłoczynie

Neogotycki kościół został wzniesiony w roku 1904.

Elewacja wieży kościelnej jest zabrudzona, widoczne są pęknięcia i ubytki cegieł, ściany są miejscami zagrzebione.

163. Konserwacja i restauracja konfesjonatu z kościoła p.w. św. Wojciecha w Złotorii

Przedmiotem zadania jest konfesjonał (jeden z dwóch bliźniaczych), datowany na 2 poł. XVIII wieku, wykonany w stylu rokokowym. Stanowił on część wyposażenia kościoła p.w. św. Mikołaja w Toruniu.

Konfesjonał jest drewniany, polichromowany i pierwotnie srebrzony. W partiach dolnych widoczne są pozostałości farby powstałe prawdopodobnie podczas malowania ścian kościoła. Widoczne są pęknięcia i rozejścia drewna, w szczególności w partii gzymsu. W miejscach wykonywania odkrywek zaobserwowano rozległe ubytki oraz wykruszanie się i osypywanie pierwotnego opracowania malarskiego, które utraciło adhezję do zaprawy. Występują przetarcia i liczne, sięgające drewna ubytki będące wynikiem użytkowania obiektu, brak dolnej części ornamentu na zaplecku. Obecna wtórna polichromia wraz z wcześniejszymi przemalowaniami tworzy grubą warstwę pokrywającą zarówno partie oryginalne malowane jak i srebrzone. Srebrzone partie konfesjonatu oryginalnie wykonane zostały w technice na poler, na cienkiej warstwie czerwonego pulmentu położonego na białej zaprawie. Obecnie pokryte są grubą warstwą wtórnych srebrzeń, złocen i przemalowań.

164. Prace konserwatorsko-restauratorskie przy stolarnie okiennej pałacu w Lubostroniu Etap I – Elewacja frontowa

Pałac w Lubostroniu wzniesiony został w latach 1795-1800. W otoczeniu Pałacu wzniesiono budynki: oficyny, stajni i wozowni, a także założono rozległy 40-hektarowy park o włoskich i angielskich założeniach krajobrazowych. Pałac jest przykładem architektury klasycystycznej, która w niezmienionej formie przetrwała do dziś. Dotychczas wykonano szereg prac konserwatorsko-restauratorskich, w tym m.in. odwilgocenie piwnic Pałacu, remont elewacji, przywrócenie pierwotnej kolorystyki, konserwacja wnętrz, w tym odtworzenie kaplicy z polichromiami. Obecnie niezbędne jest odrestaurowanie stolarki pałacu.

165. Prace konserwatorskie: polichromie ścian nawy głównej w Kościele Parafialnym p.w. św. Mikołaja w Ludzisku

Kościół w Ludzisku wybudowany został w 1865 r. w stylu neobarokowym. Jest to budowla jednonawowa, murowana z cegły, tynkowana, z wieżą od zachodu i trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Wnętrze kościoła z oryginalnym wyposażeniem: ławy dębowe, konfesjonały, ambona, ołtarze boczne; na chórze prospekt organowy – w stylu neobaroku. Na ścianach i stropach znajdują się polichromie pędzla prof. Władysława Drapiewskiego z licznymi wyobrażeniami figuralnymi, symbolami religijnymi i patriotycznymi oraz dużą ilością dekoracji roślinnych. Stan zachowania jest zróżnicowany, a odkrywki potwierdzają występowanie oryginalnych wymalowań warsztatu Drapiewskich. Ściany nawy wraz z dekoracjami ornamentowymi zostały całkowicie przemalowane w latach 80. lub 90. XX w. Przemalowanie częściowe tylko powtarza formę i kolorystykę oryginału.

166. Konserwacja ławy kolatorskiej w kościele w Przecznie

Gotycka świątynia powstała ok. 1300 r. Spośród elementów barokowego wyposażenia kościoła z XVII w. pilnej konserwacji wymagają: chór z prospektem organowym, ława kolatorska, rzeźby na łuku tęczowym oraz feretrony. Ława kolatorska wykonana jest w manierystycznym stylu, pochodzi z I poł. XVII w.; wykonana jest w polichromowanym drewnie; czterosiedziskowa.

W latach 1997-2013 dokonano m.in. konserwacji pochodzących z XVII wieku: drewnianego sufitu kasetonowego, podłogi fryzowej oraz instrumentu organowego, murów kościoła i gotyckiej więźby dachowej wraz z wymianą pokrycia dachu; konserwacji barokowych ołtarzy, ołtarza głównego, ołtarza bocznego pw. Przemienienia Pańskiego.

167. Prace konserwatorskie, restauratorskie przy prospekcie organowym oraz zabytkowych organach piszczałkowych z kościoła Podwyższenia Krzyża Świętego w Górnicy – I etap

Kościół barokowo-klasycystyczny z przełomu XVIII i XIX w. Kościół jednonawowy, czteroprzęsłowy z kruchtą i dwiema wieżami, z cegły, otynkowany. Dach siodłowy, na wieżach namiotowy, kryty dachówką. Ołtarz główny, ambona i ołtarze boczne datowane na II połowę XVIII wieku.

Stan techniczny organów jest zły – elementy drewniane wymagają konserwacji, natomiast organy piszczałkowe są zabrudzone, a mechanizm wymaga naprawy. Konserwacja i restauracja prospektu organowego oraz zabytkowych organów piszczałkowych umożliwi powstrzymanie procesów niszczących, rekonstrukcję niezachowanych elementów, przywróci pełną funkcję kultową – zarówno pod względem funkcjonalnym jak i artystyczno-estetycznym.

168. Remont kościoła parafialnego p.w. Trójcy Świętej w Książkach - etap I

Kościół w Książkach pochodzi z XIX w. Kościół murowany, z cegły na podmurówce kamiennej.

Widoczne jest mocne zawilgocenie ścian kościoła, co wynika z braku drenażu.

169. Odtworzenie posadzki ceglanej w części nawowej kościoła parafialnego p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Gorczenicy

Kościół w Gorczenicy pochodzi z początku XIV wieku, zbudowany w stylu gotyckim. Cennymi elementami wyposażenia świątyni są: ołtarz główny z ok. 1700 r. z obrazem Matki Boskiej Chełmińskiej (ok. poł XIX w.); ołtarz boczny (południowy), późnorennesansowy (I poł. XVII w.) z obrazem Chrystusa na Górze Oliwnej (ok. 2 poł. XIX w.).

Do 1960 r. w kościele znajdowała się pierwotna posadzka ceglana, którą następnie zdemontowano lub przesłonięto betonową wylewką. Obecna posadzka charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem form oraz zastosowanego materiału. Prawie na całej powierzchni jest wtórna z wyjątkiem zakrystii, gdzie zachowała się pierwotna posadzka ceglana, wykonana z ręcznie formowanych płyt o wymiarach 210x210x40mm. W części nawowej, posadzkę tworzą kwadratowe oraz ośmioboczne, różnokolorowe płytki kamionkowe, granitowe oraz lastrykowe ułożone na zaprawie cementowej. Z przeprowadzonej analizy posadzki oraz pozyskanych informacji od parafian, wynika, że najprawdopodobniej znacząca część posadzki kamionkowej pochodzi z innego kościoła.

170. Prace konserwatorskie i restauratorskie przy nagrobku ks. Stanisława Lemieża położonym na cmentarzu parafialnym w Sadkach

Nagrobek ks. Stanisława Lemieża to miejsce pochówku obywatela zasłużonego dla lokalnej społeczności i ojczyzny, wieloletniego proboszcza parafii w Sadkach, uczestnika powstania w 1848 roku i powstania styczniowego w 1860. Nagrobek wystawiony ok. 1902 roku, w formie prostokątnej tumby, złożonej z dwustopniowej podstawy i płyty nagrobnej. Płyta nagrobna zdobiona dużym krzyżem o prostych ramionach, w górnym ramieniu krzyża płaskorzeźbiony kielich ze stulą, nad którym krzyż o trójlistnie zakończonych ramionach, poniżej inskrypcja dotycząca pochowanego. Nagrobek wykonany cementu, granitu, płyta nagrobna – biały marmur.

Nagrobek jest w złym stanie technicznym, wskutek działań czynników naturalnych oraz kradzieży elementów ogrodzenia, uszkodzenia mechaniczne i korozja elementów metalowych. Na blokach granitowych pęknięcia, ubytki. Płyta nagrobkowa uszkodzona, w narożnikach dziury po uchwytych. Powierzchnia nagrobka bardzo pobrudzona, porośnięta glonami. Stela skażona biologicznie, kamień na krzyżu z bruzdami i pudrujący się. Pasyjka wtórna, tytuł urwany, częściowo zachowany anioł na cokole.

171. Zabezpieczenie i remont ogrodzenia murowanego przy kościele w Cekcynie – etap II

Zespół kościoła parafialnego powstał w latach 1869 – 1870 w stylu neogotyckim. W skład zespołu wchodzi także plebania wzniesiona w 2 połowie XIX w. oraz teren przykościelny z drzewostanem oraz ogrodzenie murowane.

Ogrodzenie pochodzi z XIX w, wykonane z cegły pełnej na kamiennej podmurówce o zróżnicowanej wysokości wynikającej z ukształtowania terenu. Od strony kościoła mur wtórnie otynkowany, zwieńczony gzymsem z profilowanych kształtek i nakryty dwuspadowym daszkiem z cegieł układanych na płask. Słupki nieznacznie wyższe od muru przykryte czterospadowym daszkiem pokrytym zaprawą cementową. Powierzchnia jest zabrudzona, widoczne są kolonie

mikroorganizmów (liczne kolonie glonów i porostów). Tynk na wewnętrznej stronie muru zachowany jest na całej powierzchni, jednak jest on w wielu miejscach przebarwiony i zaplamiony na skutek zawilgocenia.

172. Włocławek, kościół parafialny p.w. św. Stanisława BM (1926 r.), remont fragmentu elewacji frontowej

Budowa kościoła rozpoczęła się w 1926 r.

Obecnie stan tynków elewacji jest zły, gzymsy i wystrój elewacji wymagają uzupełnień i reprofilacji, luźne fragmenty tynku zagrażają bezpieczeństwu użytkowników. Obróbki blacharskie wykonane z blachy ocynkowanej uległy zniszczeniu, a nieszczelności doprowadzają do destrukcji elewacji.

173. Remont konserwatorski części elewacji zachodniej kościoła p.w. św. Andrzeja Boboli w Sicienku

Kościół w Sicienku został zbudowany w 1887 r., w stylu neogotyckim, murowany z cegły. Jest to kościół jednonawowy z dużym chórem przy wejściu. Wejście do zakrystii i zakrystia z prawej strony prezbiterium. Wejście od strony południowej przerobione zostało na kruchtę boczną. Nad głównym wejściem góruje wieża.

174. Renowacja ambony (baldachimu – I etap) w kościele p.w. św. Małgorzaty w Bzowie

Późnobarokowy, murowany tynkowany kościół zbudowano w 1768 r. w miejscu poprzedniego, zapewne drewnianego. Ma rokokowo-barokowy, ołtarz główny regencyjny i pochodzi z końca XVIII w. Pozostałe wyposażenie pochodzi z różnych epok XVIII – XIX w.

Ambona (po 1768 r.); jest typu koszowego, przyścienna z zapleckiem i baldachimem; baldachim zwieńczony płaskorzeźbioną, ażurową dekoracją z motywem rocaillowego kartusza, flankowanego masywnymi wspornikami z elementów małżowinowych, na których srebrne obłoczki dźwigające tablicę X Przykazań, ponad którą Oko Opatrzności w glorii; w podniebieniu baldachimu Gołębicą Ducha Świętego w promieniach; technika: drewno polichromowane, złożone.

Obiekt jest silnie zabrudzony; konieczne jest usunięcie przemalowań; wymagany jest retusz warstwy malarskiej oraz rekonstrukcja złocen i srebrzeń na poszczególnych elementach.

175. Remont konserwatorski elewacji kościoła p.w. św. Wojciecha w Złotorii - etap III

Kościół w Złotorii został wybudowany w 1906 r. na miejscu starego kościoła drewnianego. Neogotycka świątynia wybija się w krajobrazie doliny nadwiślańskiej a jej wieża stanowi ważny punkt odniesienia dla wszystkich pozostałych obiektów. Jej czystość stylu i piękno elementów architektonicznych budzi do dziś podziw i zachwyt.

Remont elewacji będzie dopełnianiem rozpoczętych prac przy wieży kościoła i uchroni od dalszej degradacji elementy ceglane które w wielu miejscach odpadają i zagrażają bezpieczeństwu przebywających tam ludzi.

176. Prace konserwatorskie konfesjonałów z kościoła p.w. Świętej Trójcy w Raciążu

Kościół filialny p.w. św. Jana Nepomucena w Dąbrówce powstał w 1766 r. z fundacji Macieja Janta-Połczyńskiego, dziedzica Wielkiej Komorzy. W 1881 r. potomkowie fundatora odnowili kościół. W 1928 r. z inicjatywy dr Leona Janta-Połczyńskiego dobudowano do kościoła wieżę i odnowiono

elewację. Orientowany, założony na rzucie prostokąta, z prezbiterium zamkniętym trójbocznie i kwadratową wieżą od zachodu.

Konfesjonały – 3 ćw. XIX w., neogotyckie, architektoniczne, część frontowa zamykana drzwiczkami z pulpitem, zdobionymi płycinami. Oryginalną polichromię stanowił mazerunek w dwóch odcieniach kolorystycznych. Pierwotnie konfesjonały posiadały jeszcze po cztery sterczyny ze złożonymi żabkami i prawdopodobnie zwieńczenie w formie ażurowego tympanonu.

177. I etap konserwacji i restauracji prospektu organowego z kościoła parafialnego p.w. św. Andrzeja Boboli w Świeciu

Świątynia została wybudowana w stylu neoromańskim w latach 1891-1897 jako kościół ewangelicko-augsburski. W 1945 została przejęta przez kościół rzymskokatolicki.

Prospekt organowy w kościele w Świeciu autorstwa W. Sauera pochodzi z 1894 r. Powierzchnia obiektu jest zabrudzona, lakier pociemniały; obiekt zaatakowany przez owady; widoczne ubytki drewna.

178. Prace ratunkowe usuwające zagrożenie zawalenia wieży kościoła p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Wielkich Łunawach

Kościół w Wielkich Łunawach jest w katastrofalnym stanie. Świadczy o tym m.in. zdarzenie z początku 2018 r., kiedy to przed wejście główne kościoła spadł fragment dekoracji wieży ważący ok. 300 kg. Planowane prace mają charakter ratunkowy, polegać będą na rozbiórce zdegradowanych i osłabionych fragmentów gzymsów i attyk podstawy hełmu wieży. Fragmenty elewacji są oderwane od murów, konstrukcja wieży jest niestabilna. Attyki są spękanе i przemieszczone, brak przewiązania powoduje, iż ich ciężar odchyła mury attyk od pionu, powodując spękania na całej grubości muru. Cegła tych elementów jest silnie zdeintegrowana, widoczne są bardzo liczne ubytki lica oraz partii przypowierzchniowych. Spoina utraciła całkowicie właściwości spajające. Praktycznie na całej powierzchni omawianej partii muru zaobserwowano brak spoin, co powoduje wysypywanie się wewnętrznych partii.

Źródło informacji oraz zdjęć zamieszczonych w niniejszym opracowaniu: udostępnione zbiory Partnerów projektu oraz zbiory Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu.